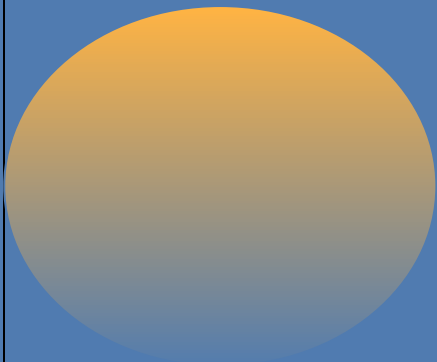

Kainuun kulttuurituotannon kehittämishanke

Tiivistelmä

Elias Lönnrot -seura ry 2009

Kainuun maakunta -kuntayhtymä

KAINUUN KULTTUURITUOTANNON KEHITTÄMISHANKE

Johdanto

Kainuun kulttuurituotannon kehittämishankkeen tavoitteena on ollut konkretisoida Kainuun maakuntasuunnitelman kulttuuriteollisuutta koskevaa visiota, valtakunnallisia ja Itä-Suomea koskevia luovien kehittämistä koskevia linjauksia. Asiaan liittyviä asiakirjoja ovat mm. Kainuun maakuntasuunnitelma 2025, Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen (Opetusministeriön julkaisuja 2006:47), Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015 (KTM Julkaisuja 10/2007) sekä Itä-Suomen luovien alojen kehittämisohjelma (2009).

Opetusministeriö on lisäksi antanut hankkeelle toimeksiannon selvittää kulttuurialan EU- ja Venäjä-osaamista. Hankkeen kautta toimeenpannaan ns. Kajaani-prosessia osana kulttuurituotannon kehittämishanketta. Kajaani-prosessi on EU:n ja Venäjän sopima käsite keskinäiselle kulttuuriyhteistyölle. Lähtökohtana ovat Northern Dimension and Culture -konferenssissa Kajaanin Kaukametsässä 8.-9.10.2008 linjatut tavoitteet. Tämän kansainvälisen yhteistyön keskeisiä asiakirjoja ovat olleet dosentti Ilkka Huovion Opetusministerille laatima Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin selvitys (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:24) sekä professori Jorma Rantasen Opetusministeriölle laatima selvitysmiesraportti Kajaanin alueen korkeakoulujen tutkimus-, koulutus- ja kehittämistyön rakenteellisesta ja toiminnallisesta tehostamisesta (2008).

Pyrkimyksenä ei ole ollut siis uuden strategian luominen, vaan toimenpideohjelman aikaansaaminen, jossa on otettu huomioon Kainuun kuntien ja kulttuuritoimijoiden aloitteita ja esityksiä, jotka ovat tulleet esille yhteisissä keskusteluissa tai joista on toimitettu aineistoa. Luonnollista on, että hankkeen valmistelijat ovat joutuneet priorisoimaan runsasta aineistoa suuremmiksi hankekokonaisuuksiksi ja kehittämään vain joihinkin keskeisiin hankekokonaisuuksiin. Siitäkin huolimatta aineisto on liian laaja ja vaikeasti hallittavissa.

Tavoitteena on luoda edellytyksiä olemassa olevien hankkeiden, tapahtumien ja toimintojen kehittämiselle, uusien luomiselle sekä yhteistyölle ja verkostoitumiselle kuntien ja kulttuuritoimijoiden välille. Tärkeä tavoite on Kainuun kansallisesti ja kansainvälisestikin keskeisten kulttuuritoimintojen ja tapahtumien saattaminen vakinaisemmalle kannalle ja turvatun rahoituksen piiriin. Tärkeimmistä tapahtumista mainittakoon Kuhmon kamarimusiikki ja Kajaanin Runoviikko.

Hankkeen keskeinen fokus on taiteen ja kulttuurin sekä kulttuuriyrittäjyyden ja -matkailun aloilla, joita tarkastellaan 1. osaamisen kehittäminen, 2. taiteen ja kulttuurin tuotannon, 3. kansainvälisen toiminnan sekä 4. toimintaympäristön kehittämisen viitekehyksessä. Nämä ovat myös ne kehykset, joissa valtakunnallisissa visioissa luovia aloja pyritään kehittämään. Toiminnan kehittäminen edellyttää myös ennakkoluulottomuutta ja uskallusta ryhtyä uuteen. Vaikka Kainuun kulttuuri on rikasta ja dynaamista, hyvien käytäntöjen tunnistamisella ja toimintatapojen uudistamisella voidaan toimintaedellytyksiä entisestään parantaa.

Kulttuurituotannon kehittämishankkeen yksi tärkeä tavoite on *kulttuurituotannon kehittämisyksikön* perustaminen Kajaanin yliopistokeskuksen yhteyteen Lapin yliopiston alaisena yksikkönä. Hallinto toimisi matalalla organisaatiolla siten, että Kainuun kulttuuritoimijoilla olisi sen toimielimissä keskeinen edustus (johtokunta ja neuvottelukunta). Samoin keskuksen toimintaa jalkautettaisiin Kainuun kuntiin, yrityksiin sekä taiteen ja kulttuurin toimijatasolle.

Kulttuuristen ja sisällöllisten tavoitteiden toimeenpano on tärkein asia. Perinteinen ja uusi tekniikka, virtuaalisuus ja digitaalisuus välineet ovat vain niitä keinoja, joilla kainuulaista kulttuuria ja kulttuuriosaamista esitellään ja joiden avulla toivotut asiakkaat alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti saadaan tavoitetuiksi.

Tämä selvitys on yksi puheenvuoro Kainuun kulttuurin kehittämisessä. Jatkotyö vaatii tulosten pohdintaa ja arviointia, yhteistyötä ja konkreettisten hankkeiden kehittelyä.

Kainuun rikas kulttuuriperintö on arvokas omaisuus, josta riittää ammennettavaa kaikille. Sitä on vaalittava, siitä on tiedotettava, sitä on uudistettava ja siitä on muokattava uusi Sampo, joka koituu kaikkien kainuulaisten hyväksi.

Kainuun kulttuurituotannon kehittämishankkeen valmisteluun ovat osallistuneet allekirjoittaneen lisäksi projektipäällikkö Eero Ahonala, suunnittelija Teemu Ojalehto ja suunnittelija Juha Seppänen. Tärkeinä asiantuntijoina ovat toimineet dosentti, emeritusprofessori Ilkka Huovio ja tuottaja-ohjaaja Hannu Kahakorpi. Erillisten osaraporttien laadinnassa ovat olleet lisäksi mukana keskeisinä kirjoittajina ja asiantuntijoina rehtori, professori Mauri Ylä-Kotola, dosentti, KT Reijo Heikkinen, tutkija, FT Heikki Rytkölä, musiikin tohtori Pekka Huttu-Hiltunen, johtaja Juha Lehtinen, teatterinjohtajat Ilkka Laasonen ja Miko Jaakola, YDIN-hankkeen johtaja, näyttelijä Heikki Törmi, johtaja Marko Karvonen, lukuisat Kainuun kuntien kulttuuri-, sivistys- ja elinkeinotoimen, kulttuurijärjestöjen, -laitosten, -toimijoiden muut edustajat sekä yksittäiset taiteilijat ja kulttuurin tuottajat.

Hankkeen tukemiseen rahoituksellaan ja/tai asiantuntemuksellaan ovat osallistuneet Kainuun maakunta -kuntayhtymän lisäksi Opetusministeriön aikuiskoulutusyksikkö ja kulttuurivientiyksikkö, Kajaanin yliopistokeskus, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto, Kainuun Etu Oy, Kainuun Yrittäjät Ry, Kainuun Sanomat Oy, Kainuun Puhelinosuuskunta, Kajaanin kaupunki, Suomussalmen, Ristijärven, Sotkamon, Vaalan ja Puolangan kunnat, Nordea Pankki, Kalevala-Spirit Oy, Kapsakka Ky ja Pekka Heikkinen Oy. Kaikille asiantuntijoille, kirjoittajille ja taloudellisille tukijoille haluan esittää lämpimän kiitoksen.

Kajaanissa 15.3.2009

Lasse Lyytikäinen

Projektinjohtaja
Kainuun kulttuurituotannon kehittämishanke

Puheenjohtaja
Elias Lönnrot -seura ry

KAINUUN KULTTUURITUOTANNON KEHITTÄMISHANKE

A. KULTTUURITOIMINNAN KEHITTÄMISVISIOITA

1. KAINUUN MAAKUNTASUUNNITELMA, MUUT ALUEELLISET JA VALTAKUNNALLISET LINJAUKSET

Kainuun maakunta -kuntayhtymä on käynnistänyt yhteistyössä Elias Lönnrot -seuran kanssa Kainuun kulttuurituotannon kehittämishankkeen, jonka kautta pyritään tunnistamaan keskeisiä luovien alojen kehittämiskohteita Kainuussa ja laatimaan kehittämisehdotuksia. Esiselvitysvaiheen aikana on kartoitettu toimenpiteitä Kainuun kulttuuritoiminnan-, tuotannon, -yrittäjyyden ja -matkailun edistämiseksi yhteistyössä Kainuun kulttuuritoimijoiden, tukijoiden ja rahoittajien kanssa. Tavoitteena on ollut saada aikaan kokonaiskäsitys siitä, mitkä ovat Kainuun kulttuuritoiminnan keskeisiä kehittämisalueita taiteellisen ja kulttuurisen työn sekä elinkeinotoiminnan kannalta.

Kainuun kulttuurituotannon kehittämishankkeen tavoitteena on konkretisoida Kainuun maakuntasuunnitelman kulttuuriteollisuutta koskevaa visiota ja valtakunnallisia ja Itä-Suomea luovien kehittämistä koskevia linjauksia. Näitä asiakirjoja ovat mm. Kainuun maakuntasuunnitelma 2025, Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen (Opetusministeriön julkaisuja 2006:47), Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015 (KTM Julkaisuja 10/2007) sekä Itä-Suomen luovien alojen kehittämisohjelma (2008).

Kainuun maakuntasuunnitelmassa 2025 on kulttuuriteollisuutta koskeva visio. Kulttuuriteollisuus käsitteenä yhdistää taiteellisen luovuuden ja innovatiivisuuden tuotantoon ja yrittäjyyteen. Visiossa kulttuuriteollisuuteen sisältyvät Kainuun oloissa mm. seuraavat alat:

1. kulttuuri-, luonto-, liikunta-, seikkailu-, ja elämymatkailu
2. audiovisuaalinen mediakulttuuri (elokuva-, tv- ja multimediatuotanto, peli- ja muu uusmedia tuotanto, kulttuuripainottunut informaatioteknologinen tuotanto)
3. visuaalinen kulttuuri (kuvataide, valokuvataide ja visuaalinen suunnittelu)
4. ympäristö- ja esinekulttuuri (ympäristö- ja tuotesuunnittelu, teollinen muotoilu ja tuotekehitys, taideteollinen muotoilu, taidekäsityö ja perinne-käsityö)
5. esittävä kulttuuri (teatteri, tanssi, musiikki)
6. kirjallinen kulttuuri (kirjallisuus, sanataide)

Visiossa uskotaan kasvuun erityisesti mediakulttuurin ja matkailun aloilla. Vision toteutumisen edellytys ja samalla strategia on, että julkinen sektori tukee 1) kansalaisia taiteen ja perinteen harrastamisessa tuottajina ja vastaanottajina 2) ammattimaista taiteen tekemistä sekä 3) ammatillista ja korkea-asteen kulttuurialaan liittyvää koulutusta ja sitä, että 4) Kainuussa tehtävä kulttuurialan tutkimus kytkeytyy kansalliseen ja kansainväliseen innovaatiotoimintaan. 2010 mennessä halutaan vietävän eteenpäin etäopetustekniikkoja ja käytäntöjä, elokuvien tuotantoalueen kehitystä ja kulttuuriteollisuuden ja matkailun keskinäistä integraatiota.

2. INNOVAATIOPOLITIIKAN YLEISET SUUNTAVIIVAT

Maakuntasuunnitelman vision mukaan Kainuussa tehtävä kulttuurialan tutkimus kytkeytyy *kansalliseen ja kansainväliseen innovaatiotoimintaan*. Sitran kanssa suunniteltu *Kainuun innovaatiotyöpaja* tuo suunniteltuun *kulttuuriportaaliin* uuden ulottuvuuden, maakunnan asukkaat ja kulttuuritoimijat voivat osallistua maakunnalliseen tuotekehitystyöhön.

Innovaatiotyöpajan toimintaa tulee kiinnittää korkeakouluasteen ja Into-talon koulutukseen, tutkimuksen ja tuotekehitystyöhön sekä valmennus-, hautomo- ja tuottamotoimintaan.

Osaaminen, yrittäjyys ja uudistumiskyky ovat hyvinvoinnin lisäämisen perustat. Luomalla uutta, vahvaan osaamiseen pohjautuvaa ja tehokasta tuotantoa ja liiketoimintaa Suomi pystyy lisäämään työllisyyttä. Tuottavuuden kohottaminen voi perustua vain uusien ideoiden hyödyntämiseen ja uuden teknologian luomiseen sekä nopeaan käyttöön ottamiseen, osaavaan työvoimaan ja työn viisaaseen organisointiin. Uuden menestyvän tuotannon luominen edellyttää vahvaa yrittäjyyttä. Valtioneuvosto on määritellyt hallitusohjelmassaan innovaatiopolitiikan keskeiset linjaukset. Kansantalouden tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen edellyttävät *laaja-alaisen innovaatiopolitiikan* tehostamista. Päähuomio kiinnitetään koulutus-, tutkimus- ja teknologiapolitiikkaan. Teknologisten innovaatioiden lisäksi on korostettava liiketoiminta-, muotoilu- ja organisaatioinnovaatioiden merkitystä.

Valtioneuvoston tavoitteena on *tutkimus- ja kehitysrahoituksen* kansantuoteosuuden nostaminen, mikä edellyttää hallituksen ja elinkeinoelämän vahvaa yhteistä sitoutumista. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti palvelusektorille, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, maan eri osiin sekä huippututkimuksen kansallisesti tunnistettuihin vahvuuksiin. *Riskirahoitusta* pyritään parantamaan sekä julkisella että yksityisellä puolella. Kansainvälistymistä edistetään vahvistamalla innovaatiokeskusten verkostoa. Ulkomaisten yritysten sijoittumista Suomeen edistetään. Osana kansallisen innovaatiopolitiikan vahvistamista laaditaan *teollis- ja tekijänoikeuksien strategia*. Klusteripohjaiseen verkottumiseen perustuvalla *osaamiskeskusohjelmalla* (OSKE) vahvistetaan erityisesti alueiden innovaatioperustaa sekä elinkeinoelämän ja koulutus- ja tutkimusyhteisöjen yhteistyötä. Innovaatio-organisaatioiden työnjakoa selkeytetään ja alueellisten organisaatioiden ja ohjelmien kokonaisuutta virtaviivaistetaan.

3. KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHTIA

3.1. KAINUUN KULTTUURIPERINTÖ

Kainuun kulttuuriperinnön tuntemus ja ymmärtäminen ovat keskeisimmät lähtökohdat Kainuun kulttuuritoiminnan kehittämisessä. Tähän perintöön ovat vaikuttaneet Kainuun ihmiset, jotka ovat toimineet kahden valtakunnan rajalla kulttuurien vuorovaikutuksessa ja Kainuun niukoissa ja arktisissa luonnonoloissa. Tähän perintöön ovat vaikuttaneet Suomen kansalliseepokseksi muotoutunut Kalevala, jonka runot ovat muotoutuneet tuhansien vuosien aikana kansanosajien suussa ja Elias Lönnrotin muokkaamina, ja muutoinkin rikas tarinaperinne, pohjoiset ilmiöt, Kainuun luonto, järvet, vaarat, metsät ja suot, eläin- ja kasvikunta.

Lähtökohtia kulttuuritoiminnan kehittämiselle luovat pohjaa vahva maakuntaidentiteetti, perinteiset ja nykyaikaiset työtavat, taiteellinen ja kulttuurinen toiminta, ympäristö- ja esineet, ruoka- ja liikuntakulttuuri, kestävän kehityksen periaatteet, tasa-arvon vaatimus, innovatiivisuus ja kansainvälisyys, korkeatasoinen koulutus, tutkimus ja tuotekehitys.

Kulttuurialan hankkeen tavoitteena on yhtäältä vahvistaa jo vakiintuneiden ja merkittävien kulttuuritoimijoiden asemaa taloudellisesti ja toiminnallisesti ja toisaalta tukea niitä taiteen ja kulttuurin aloja, jotka eivät helposti saa ääntään kuuluviin, joiden pyrkimykset jäävät helposti vahvojen jalkoihin tai joiden edellytykset toimia rahoitusrakenteen vuoksi ovat muita heikommat. Pyrkimyksenä on moniäänisyyden, diversiteetin vahvistaminen. Monikulttuurisuuden tulee näkyä vahvasti kulttuuritoiminnan kehittämisessä.

3.2. UUDET TAVOITTEET

Kainuussa ymmärretään elämystuotannon toimintaympäristön vaatimukset ja sen vuoksi taiteen opetukseen ja kuluttamiseen tarjotaan hyvät olosuhteet. Samalla kasvaa maakunnan kiinnostavuus ja vetovoima.

Koulutuksen järjestämisessä hyödynnetään uusia etä- ja ryhmäopetuksen mahdollisuuksia. Kulttuurialoilla tarvitaan sekä ammatillisen koulutuksen että korkeakouluopetuksen yhteydessä ammatinharjoittaja- ja yrittäjävalmiuksiin liittyvää koulutusta.

Kajaanin yliopistokeskuksen ja Kamarimusiikin osaamiskeskus Virtuosin kehittämiä virtuaaliopetuksen etäopetusteknologioita ja käytäntöjä kehitetään tavoitteena edistää mediateknologisten ympäristöjen ja osaamisyksiköiden yhteistyötä. Näitä toimintaympäristöjä ovat Kajaanin yliopistokeskuksen IS-Center, Kuhmon Virtuosi, Ristijärven yhteisöstudio ja Kajaani elokuvakeskus Bio Rex. Käytännön sovellutuksia toteutetaan Kainuun maakunnan johdolla lukio- ja muussa verkkokoulutuksessa, maakuntayliopistokonseptilla aikuisväestön täydennyskoulutuksessa ja Yliopistokeskuksen ja Seniorpoliiksen johdolla Taiteen ja kulttuurin senioriakatemian koetoiminnassa ja sen jatkona palveluliiketoiminnassa.

Elokuva-alan kehittämisen tavoitteena on verkottunut elokuvien tuotantoalue, jossa Kainuun yhteistyösapua on Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu. Yhteistyötä tavoitellaan myös Itä-Suomen ja Länsi-Suomen suuntaan. Luovien alojen, kulttuuriteollisuuden ja matkailun kesken järjestetään toisiaan vahvistava integraatio. Kalevalaan, Lönnrotiin sekä vienankarjalaiseen ja kainuulaiseen kulttuuriperinteeseen ja kansanmusiikkiin perustuvat ohjelmapalvelutuotteet ovat jo saavuttaneet suosiota arvostusta ulkomaisten matkanjärjestäjien arvioimina – tällainen on mm. ”*Finland’s emerging tourist destination of excellence*”-palkinnon saanut *Wild Taiga -matkailuprojekti*.

Omaan kulttuuriperintöön ja luovuuteen nojaavaa matkailun ohjelmapalvelujen ja av-, ruoka- ja käsityötuotteiden kehittämistä jatketaan. Keskeisiä toimijoita ovat *Kajaanin yliopistokeskuksen Lönnrot-instituutti, Juminkeko, Elias Lönnrot -seura, Elias Lönnrot -keskus, Kalevala-Spirit (Kalevala-kylä) sekä Kainuun museo*. Uutena toimijana on Lapin yliopisto, joka hallinnoi kahta maisteriohjelmia – *Kulttuuriyrittäjyyden kansainvälinen maisteriohjelma ja European Master in Arts, Culture and International Management Programme* sekä tutkimusperustainen *Kainuun kulttuurituotannon kehittämishanke*.

Kehittämistyötä odotetaan myös mediakulttuurissa, esittävän kulttuurin (teatteri, tanssi, musiikki) tuotantoryhmien ja tuotantojen aikaansaamisessa, kirjallisen kulttuurin alalla erityisesti tarinoiden tuotteistamisessa kansanrunouden, kansanperinteen, Lönnrotin, Kalevalan, Leinon, Kiannon, Huovisen ja Aspin aiheista, käyttäjäystävällisessä ympäristösuunnittelussa ja esinekulttuurin alalla muotoilussa sekä taidekäsityön ja käsityöperinteen nostamisessa.

Kajaanin yliopistokeskuksessa Lapin yliopiston toimesta järjestettävien kansainvälisten kulttuurialan maisteriohjelmien yhteyteen synnytetään *yrittäjäshouto- ja tuottamatoimintaa*, jossa valmennuksen tukijalkoina ovat *taiteen ja kulttuurin, yrittäjyyden, liiketoiminnan ja markkinoinnin sekä kansainvälisyysosaamisen syventäminen*.

Osana Kajaanin kaupunkiseudun aluekeskusohjelmaa on vuosina 2003 -2006 toteutettu *Generaattori-kulttuurihanketta* sekä Kainuuseen verkottunutta *Into-talo -hanketta*. Niiden avulla on lisätty edellytyksiä aktiiviselle taiteelliselle toiminnalle, koulutettu nuoria ja ammattimaisia taiteen tekijöitä sekä edistetty ammattimaista taiteen tekemistä ja pyritty kiinnittämään taiteilijoita Kainuun alueelle. Jatkossa suuntaudutaan myös luomaan työtä kulttuurista sekä lisäämään kulttuurin avulla Kainuun vetovoimaisuutta.

Kajaanin seudun aluekeskusohjelman painopisteitä ovat yrittäjyysvalmennus kulttuurialalla ja kulttuuri osana matkailun kehittämistä. Työtä taiteesta -teemalla Intotalo valmentaa potentiaalisia luovien alojen yrittäjiksi aikovia. Maakunnassa on myös suunnitteilla useita luovaan toimialaan liittyviä hankkeita.

B. KEHITTÄMISALUEET

Kainuun luovien alojen kehittämisessä kärki on taiteen ja kulttuurin sekä kulttuuriyrittäjyyden ja matkailun kehittämisessä. Valtakunnallisten strategiatavoitteiden mukaisesti hankekokonaisuutta tarkastellaan neljästä eri näkökulmasta, jotka ovat osin sisäkkäisiä. Luovien alojen kehittämistä Kainuussa toteutetaan teollisuusaloilla, palvelualoilla ja kulttuurialoilla. Tässä yhteydessä tarkastelu keskittyy pääasiassa kulttuurialojen kehittämiseen – painoalana kulttuuriyrittäjyys ja -matkailu. Luovat alat ovat laajempi käsite, mutta alla kuvatut ovat kulttuuritoimialan osalta kärkitavoitteet:

1. Osaamisen kehittäminen
2. Taiteen ja kulttuurin tuotanto
3. Kansainvälinen toiminta
4. Toimintaympäristöjen kehittäminen

1. OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

1.1. KOULUTUS JA TUTKIMUS

1.1.1. Yliopistollinen ja korkea-asteen koulutus ja tutkimus

Kajaanin yliopistokeskuksen (ja sen Lönnrot-instituutin), Lapin yliopiston, Joensuun yliopiston sekä kulttuuri- ja matkailualojen yhteistyötä kehitetään kulttuurituotannon tulosten laajemmaksi hyödyntämiseksi pohjoisen ulottuvuuden näkökulmasta (Barentsin alue, Luoteis-Venäjä). Kajaanin korkeakoulukeskus -selvitys tähtää Kajaanin yliopistokeskuksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun toimintojen yhdistämiseen eräiltä osin – mm. aikuiskoulutuksen osalta. Kulttuurin ja matkailun osalta tähdätään *Kulttuurituotannon kehittämissyksikön* sekä *Luoteis-Venäjä-instituutin perustamiseen*.

Kulttuurituotannon kehittämissyksikkö sijaitisi hallinnollisesti Kajaanin yliopistokeskuksen yhteydessä osana *Lapin yliopiston erillisenä yksikkönä*. Yliopistokeskus ja Kajaanin ammattikorkeakoulu voisivat toimia keskeisimpinä yhteistyökumppaneina. Hallinto toimisi matalalla organisaatiolla siten, että Kainuun kulttuuritoimijoilla olisi sen toimielimissä keskeinen edustus (johtokunta ja neuvottelukunta). Samoin keskuksen toimintaa jalkautetaan Kainuun kuntiin, yrityksiin ja alueellisiin hankkeisiin. Kulttuurituotannon kehittämissyksikön toimintasisältöjä olisivat muun muassa:

- Taiteen ja kulttuurin sekä kulttuuriyrittäjyyden ja -matkailun koulutus, tutkimus ja aluekehitys
- Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö sekä EU- ja Venäjä-osaaminen
- Kulttuuriyrittäjyyden kansainvälinen maisteriohjelma (ESR)
- European Master in Arts, Culture and International Management (Erasmus Mundus)
- Taiteen ja kulttuurin senioriakatemia
- Nettitelevisio- ja radiotoiminta (Mehiläinen)
- Taiteen ja kulttuurin yrityshautomo ja tuottamo
- Kainuun kulttuurituotannon kehittämisen osa-hankkeet ja hankekokonaisuudet

Kajaanin yliopistokeskuksen *Taiteen ja kulttuurin senioriakatemian koulutusta kehitetään ja Ristijärvelle rakennetaan moniosaamiskeskus Agora.*

Kajaanin yliopistokeskuksessa toteutetaan aikuiskoulutusohjelmaa *Narratiivinen matka Kainuun kulttuurin perintöön.*

Kajaanin ammattikorkeakoulussa kehitetään *pelituotannon koulutusta, tutkimusta ja tuotekehitystä* pelilaboratorion yhteydessä ja toteutetaan *tradenomi- ja restonomikoulutusta*, joiden kanssa pyritään toteuttamaan yhteistyötä.

Ammattikorkeakoulun matkailun *TUTKA-hanke* koordinoi laajemmin matkailualan kehittämistä Kainuussa.

Kuhmon Juminkeko-säätiön johtaman *Juminkeon yhteyteen suunnitellaan Runonlaulu-Akatemiaa.* Kehitetään yhteistyötä em. yksiköiden ja toimintojen välillä.

1.1.2. Ammatillinen peruskoulutus ja ammattitutkinnot

Ammatillisessa peruskoulutuksessa kehitetään media-assistentti-, artesaani- ja musiikkikoulutusta ja ammattitutkintokoulutuksessa tapahtumatuottajakoulutusta ja ABC-yrittäjäkoulutusta ja valmennusta sekä ”Sammontakojat” - koulutusta.

1.1.3. Lukiokoulutus

Tuetaan Kuhmon musiikkilukiotoiminnan käynnistämistä. Tarve lukiotoiminnan suuntaamiselle musiikkiin tukee osaltaan musiikkialan koulutuksen, tutkimuksen ja tapahtumatuotannon osaamiskeskittymän syntymistä Kuhmoon.

1.1.4. Taiteen perusopetus:

Taiteen perusopetusta tuetaan kuvataiteen (Kajaani) ja musiikin (Kuhmo) alueilla. Taiteen perusopetus tukee ja laajentaa taidekasvatusta, Kuvataiteen perusopetus on tavoitteellista, vuodesta toiseen etenevää kuvataiteen opetusta, jonka sisällöt ja opetusmenetelmät suunnitellaan oppilaiden ikään ja kehitysvaiheeseen sopiviksi. Musiikin perusopetuksen päämääränä on kouluttaa monipuolisin taidoin ja tiedoin varustettuja henkilöitä, joilla on valmiuksia musiikin omakohtaiseksi harrastamiseksi ja jotka voivat persoonallisen kehityksensä avulla edistää kulttuuritoiminnan, viestinnän ja yhteisökehityksen välistä vuorovaikutusta.

1.1.5. Kansalaisopistojen taide- ja kulttuuriopetus

Kainuun kansalaisopistot tekevät arvokasta työtä taiteen ja kulttuurin harrastustavoitteiden opetuksen järjestämisessä. Opettajina toimivat ammatillisen peruskoulutuksen saaneet taidekasvattajat, taiteilijat ja ammattilaiset. Koulutustoiminnan tukeminen on omiaan synnyttämään harrastustoiminnasta kumpuavaa korkeatasoista ammatillista toimintaa.

1.2. KULTTUURIYRITTÄJYYS JA -MATKAILU

1.2.1. Hautomo- ja tuottamotoiminnan kehittäminen

Luovien alojen yritystoiminta voi olla joko palvelujen tarjoamista tai tuotannollista toimintaa. Molempien kehittämisessä tulisi yhä selkeämmin ottaa lähtökohdaksi asiakaskeksinen lähestymistapa. Alalle tyypillisesti yrittäjyyden lähtökohhta on varsin tuotokeskeinen ja yrittäjän omiin taitoihin liikaa tukeutuva. *Kasvulle antaa pohjaa verkosto tai ketjuuntumisajattelu, jossa yrityksen kehittyminen mahdollistuu asiantuntevien yhteistyökumppaneiden kanssa toimimiselle.*

Asenteiden muokkaamiseksi kulttuuriyrittäjyydelle myönteisemmäksi lisätään yrittäjyyskasvatusta sekä opiskelun ja paikallisen elinkeinoelämän vuorovaikutusta kaikilla opiskelutasoilla. Yrittäjyys uravaihtoehtona tuodaan myös entistä paremmin esille koulutuksen sisällöissä. Tämä on keskeistä sisältöä oppilaitoksen yhteydessä toimivalle hautomolle. Tavoitteena on synnyttää *yritystoimintaan tähtäävää tutkimus- ja koulutustoimintaa sekä hautomo- ja tuottamotoimintaa Kajaanin yliopistokeskukseen perustettavan Kulttuurituotannon kehittämissyksikön* yhteyteen. Kehittämissyksikkö toimisi yhteistyössä Into-talon ja Kainuun kulttuuriyrittäjyyden ja -matkailun keskeisten toimijoiden kanssa.

1.2.2. Valmennuskeskus Into-talo

Intotalo on yrittäjyyden valmennuskeskus, jonka tehtävänä on valmentaa uusia yrittäjiä ja luoda uutta yrittäjyyden kulttuuria. Intotalon toiminta voidaan jaotella seuraaviin kolmeen osa-alueeseen:

- Aloittelevien yrittäjien valmennus ja liiketoiminnan kehittäminen
- Yrittäjyystaitojen valmennus ja oman idean kehittäminen korkeakouluopiskelijoille
- Yrittäjyyskurssit toisen asteen opiskelijoille

Intotalon toiminnan perustaksi ja missioksi on asetettu yrittäjäpersoonien valmentaminen. Yrittäjäpersoonana on oma-aloitteinen, aktiivinen ja luova persoona, jolla on halua ja tahtoa vaikuttaa oman elämänsä valintoihin. Aloitteleville yrittäjille ja jo yrittäjänä toimiville Intotalo tarjoaa yhteisön, jossa he voivat kehittää omaa liiketoimintaansa. Yrittäjille esihautomo tarjoaa valmennuksen ja sparrausta oman osaamisen ja liikeidean kirkastamiseksi. Intotalon yritykset muodostavat tiiviin verkoston, jossa toimijat voivat vaihtaa kokemuksia, oppia toisiltaan ja kehittää bisnestä yhdessä. Intotalo tarjoaa uudenlaisen tavan oppia yrittäjyyttä.

Intotalon vapaavalintaiset projektiopinnot voidaan liittää suoraan osaksi tutkintoa niin ammattiopistossa, lukiossa, ammattikorkeakoulussa kuin yliopistossakin. Intotalon yrittäjäpolulla voi siis suorittaa kursseja toisen asteen opinnoista aina korkeakouluopintoihin ja oman yrityksen perustamiseen saakka.

1.2.3. Culture Craft Kainuu -hanke

Culture Craft Kainuun -hankkeen alustaviin tavoitteisiin kuuluvat Kainuun alueen luovien alojen tuotteistamis- ja tuottajaosaamisen lisääminen, alan toimijoiden verkottaminen kulttuurimatkailua tukevaksi kokonaisuudeksi sekä kulttuuriviennin lisääminen. Tavoitteisiin kuuluu myös hankkeessa tuotettujen kulttuuripalveluiden ja -tuotteiden koemarkkinointi ulkomailla, ensisijaisesti Keski-Euroopan maissa. Hankkeen tuloksena Kainuuseen syntyy entistä korkeatasoisempia ja kysyntälähtöisempiä kulttuurituotteita sekä osajia niiden kehittämiseen, myyntiin ja markkinointiin.

Hankkeen puitteissa järjestetään Sammon Takojat -koulutus, joka tähtää tuotekehittäjän ammattitutkintoon. Koulutuksen aikana tuottajakokelaat valmistelevat tapahtumia Kainuuseen ja kansainvälisesti. Tapahtumien tarkoituksena on koulutuksessa koottujen kulttuurituotteiden ja -palveluiden koemarkkinointi. Valmennusohjelman toteuttaa Yrittäjyyden valmennuskeskus Intotalo.

Hanke osallistuu yhteiseen rakennettavan verkkoporatalin kehittämiseen sekä sitä tukevan esitteen kokoamiseen. Portaalin tarkoituksena on koota kulttuuripalveluita ja -tuotteita yhden sivuston alaisuuteen ja yhtenä hankkeen tuotoksena se mahdollistaa myös toimijoiden helpon yhteydenpidon sekä tuotteiden helpon löytymisen asiakkaille. Hanke edistää myönteistä maakuntakuvaa, kulttuurimatkailun kasvua ja luo uusia toiminnan ja yrittämisen mahdollisuuksia luovien alojen yrittäjille Kainuussa.

1.2.4. Yliopistollisen ja korkeakouluosaamisen tuotteistaminen

Into-talon, yliopistollisen ja ammattikorkeakouluasteen luovien alojen, media-alan, muotoilun, informaatioteknologian ja muun erityisosaamisen sekä tutkimuksen osaamista voidaan hyödyntää ottamalla alueellisiin tieteellisiin, teknologisiin ja taiteellisiin kehittämishankkeisiin mukaan yrityksiä. Yrityksistä löytyy tutkimusaiheita ja muita kehittämistarpeita, joihin yrityksen henkilöstöllä ei ole aikaa eikä välttämättä tarvittavaa laaja-alaista osaamista. Laajempien tutkimusongelmien ratkaisemiseen on mahdollista koota tutkimusryhmä, jossa on tutkijoita molemmista yliopistoista.

Tutkimus voi myös tuottaa uutta yritystoimintaa. Akateemisella yrittäjyydellä on vielä paljon haasteita, sillä perinteisesti tutkimuksen edellytetään tuottavan objektiivista tietoa. Siirtyminen tutkijan tehtävistä yrittäjäksi tarvitsee hautomon tarjoamaa tukea. Tutkija ei välttämättä itse havaitse, miten hän voisi tuotteistaa omaa osaamistaan kannattavaksi yritystoiminnaksi. Parhaimmillaan yrittäjyyttä edistävään tutkimukseen otetaan mukaan tuotannollisuus, asiakas- ja markkinalähtöisyys sekä kannattavuuslaskelmat.

Tuotteistamisen näkökulmasta suunnitelmat tarvitsevat myös toteuttajan, joten yhteistyö käsiteollisten valmistajien ja teollisuuden kanssa on tärkeää. Kulttuurialan eriaisteiset tutkinnot tuottavat erilaisia osaajia, artesaaneja, taiteen maistereita jne., joiden tiiviimpi yhteistyö voisi tuottaa uudenlaisia toimintamalleja alan yrittäjyyden kehittämiseen.

1.2.5. Uusien yritysten perustamisedellytysten parantaminen

Kehittämistoiminnassa erityisesti yksittäisten aloittavien yritysten tarpeet tulevat huomioiduksi. Tarpeet huomioidaan tarjoamalla toimitiloja ja yrityspalveluja yritysten käyttöön. Samalla erityisesti aloittavien yritysten toiminnan riskit pienenevät. Yrityshautomot tarjoavat myös hyvän pohjan yritysten verkottumiselle. Yrityshautomoiden toimintaympäristö tarjoaa synergiaetuja ja mahdollisuuksia liiketoimintaideoiden kehittämiseksi. Seurauksena ovat kannattavampi liiketoiminta ja paremmat mahdollisuudet toimia itsenäisesti yrityshautomotoiminnan jälkeen.

Yritysten välinen synergia hyödyttää hautomoyrityksiä antamalla lisää työtilaisuuksia yrittäjille, nopeuttamalla tuotteiden valmistamisprosessia, edistämällä palvelusten, tietojen ja taitojen vaihtoa, kasvattamalla liikevaihtoa, lisäämällä kumppanuutta ja yhteisiä hankkeita, luomalla uusia markkinoita ja uutta liiketoimintaa, tuomalla lisää asiakkaita sekä tuomalla lisää tilauksia, toimeksiantoja, markkinointikanavia ja ongelmien ratkaisuja.

1.2.6. Käynnissä olevien matkailuhankkeiden täydentäminen, tukeminen ja koordinointi

Kainuun maakunnallinen matkailun kehittäminen sekä kansainvälisen matkailumarkkinoinnin koordinointi on vastuutettu Kainuun Etu Oy:lle. Tässä tehtävässään yhtiö on käynnistänyt matkailutoimijoiden foorumitoiminnan, jonka tavoitteenaan löytää Kainuun matkailulle pysyvä yritysvetoinen yhteismarkkinointimalli. Matkailunedistämistalkoissa ovat mukana maakunnan matkailualueet Vuokatti, Kajaani, Idän Taiga ry:n alle ryhmittäytyneet Kuhmo ja Suomussalmi, Oulunjärven Jättiläiset ry:n alueen Paltamo ja Vaala, Ukkohallan alue sekä Puolanka-Paljakka matkailuyhdistyksen alue. Tavoitteena on, että kaikki alueet kehittävät toimintaansa ja vahvuuksiaan linjassa Kainuun yhteisen matkailubrändin ja matkailumarkkinoinnin kanssa. Matkailun kehittämiskärkiä ovat luontomatkailu, kulttuuri- ja tapahtumamatkailu, vapaa-ajan matkailu mukaan lukien hyvinvointimatkailu sekä kannuste- ja kokousmatkailu.

Maakuntaohjelman esille nostamat kulttuuri ja liikunta ovat matkailun vetovoimatekijöitä, joilla voidaan lisätä matkailijoiden maakuntaan tuomia tuloja. Kainuun Etu Oy näkee kulttuurin kehittämisen lähtökohtana tarjonnan tuotteistamisen ja tapahtumien ympärivuotisuuden. Kainuun Etu Oy toimii maakunnallisena välittäjäorganisaationa, joka antaa oman asiantuntemuksensa ja resurssinsa alan toimijoiden käyttöön. Jo nyt kulttuuri- ja sisältötuotantohankkeissa on mukana matkailuyrityksiä ja yhteistyötä edellä mainittujen toimijoiden välillä tullaan tiivistämään entisestään.

Kainuun matkailu- ja kulttuurialan kehittämistä toteutetaan myös verkostomaisessa yhteistyössä alueen osaajien kesken (kunnat, Kajaanin yliopistokeskus, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Kainuun Etu Oy, Snowpolis, osuuskunnat, matkailuyhdistykset ja järjestöt, erityisesti Oulujärvi Leader) ja niiden yhteistyökumppaneiden yhteistyönä. Hakijana hankkeessa toimii aluekeskushjelma, jolla on yhteydet valtakunnallisiin kehittämishjelmiin, mm. luovien alojen osalta. Hanke kokoaa eri taiteenaloista muodostuvia toimijaryhmiä innovoimaan oman taiteen alan kehittämistä, yrittäjyyttä ja tuotteistamista sekä tuottaa pohja-aineiston elinkeinolähtöiselle kehittämishjelmalle. Toimijaryhmät pohtivat yhdessä kehittämisen painopistealueet, erikoistumisalat, potentiaaliset yrityksen ja kolmannen sektorin toimijat.

Matkailun osalta pyritään tukemaan ja koordinoimaan käynnissä olevia hankkeita, kehittämään operatiivista yhteistyötä ja verkostoitumaan keskeisten matkailuhankkeita kehittävien toimijoiden kesken. Itä-Suomen kulttuuritoimijoiden kanssa käynnistetään suunnitelmallinen yhteistyö matkailukohteiden ja yritysten yhteistyön ja yhteismarkkinoinnin kehittämiseksi. Tiivistetään matkailuyrittäjien ja kulttuurin sisällöntuottajien yhteistyötä ja verkostoitumista.

Lapin yliopisto toteuttaa Kajaanin yliopistokeskuksessa Kulttuuriyrittäjyyden kansainvälisen maisteriohjelman, jonka tärkeitä sisältöalueita ovat kulttuuriyrittäjyys ja -matkailu. Koulutus tähtää yrittäjyys- liiketoiminta- ja markkinointivalmiuksien lisäämiseen, taiteen ja kulttuurin osaamisen syventämiseen sekä kansainvälisyysosaamisen vahvistamiseen.

1.2.7. Kulttuurimatkailun aseman vahvistaminen

Kulttuurituotannon kehittämishanke nostaa Kainuun keskeisiksi kulttuuri- ja luontomatkailun kohteiksi *Oulujärven seudun matkailun kehittämisen sekä kuntien kulttuuri- ja luontokohteisiin kehitettävät matkat*. Nämä edellyttävät matkanjärjestäjien yhteistyötä ja verkostoitumista. Hyviä esimerkkejä toimivasta toteutuksesta ja yhteistyöstä ovat *Kapsakka Ky* ja *Kalevala Spirit*. Oulujärven seudulla yhteistyötä ovat tehneet *Kapsakka* ja *Kassu Halosen Taidetalo*. Kulttuurituotannon kehittämishanke on selvittänyt kaikkien Kainuun kuntien keskeiset kulttuuri- ja luontokohteet. Monipuolistamalla jo toimivien kulttuuritoimijoiden palveluja parannetaan matkailun edellytyksiä (vrt. Runonlaulu-Akatemian perustaminen Juminkeon yhteyteen tai Eino Leino-talon toimintaympäristön kehittäminen). Keskeisin toimenpide on kulttuuri- ja luontokohteiden infrastruktuurin vahvistaminen ja monipuolistaminen. Tämä edellyttää rakentamista ja palvelujen kehittämistä. Näiden kanssa rinnakkaisia toimenpiteitä ovat matkailualan toimijoiden yhteistyö, palvelujen ketjuttaminen ja tehokas tiedottaminen kohteista ja palveluista.

Kainuun kirjailijajärjestöjen toimesta valmistellaan *esitettä Kainuun suurista kirjailijoista* (Elias Lönnrot, Eino Leino, Ilmari Kianto, Isa Asp ja Veikko Huovinen) ja heihin liittyvistä paikoista. Kymmenkunta vuotta sitten Kainuussa valmisteltiin ehdotus "Lönnrot-matkoista" Kainuun opiston koordinoimana. Suunnitelman yhteydessä kartoitettiin niin ikään Kainuun keskeiset kulttuurikohteet. Tuolloin hanke ei johtanut pysyviin tuloksiin, mutta hankkeen selvitystyö on kestänyt ajan paineen ja on käyttökelpoinen pohja jatkotoimenpiteille. Tavoitteena on kuitenkin elvyttää hanke. Lönnrot-matkaohjelmiin voidaan sisällyttää Kainuun kuntien kulttuuri- ja luontokohteita laajemminkin. Elvytystyö edellyttää kulttuuri- ja matkailuyritysten yhteistyötä.

Hanketoiminnan kautta tuetaan Kuhmon *Virtuosin*, *Rääkkylän*, *Ikaalisten Sata-Häme soi -tapahtuman* ja *Kaustisten kansanmusiikkifestivaalin* välille syntyvää yhteistyöverkostoa sisällöllisen kehittämisen, kulttuuriyrittäjyys- ja matkailunäkökulmasta.

2. TAITEEN JA KULTTUURIN TUOTANTO

Tavoitteena on korkeatasoisen taiteen ja kulttuurin tuotanto sekä kulttuuriyrittäjyyden ja matkailun kehittäminen yhteistyössä kulttuuritoimijoiden ja yrittäjien kanssa. Yhteistyön tuloksena on määriteltävä ne kohteet, joihin keskitytään kärkihankkeina.

Kulttuurituotannon kehittämishanke edistää ja tukee keskeisiä Kainuun olemassa olevia taide- ja kulttuurihankkeita ja yhteistyöosapuolten kanssa ja yhteistyön kautta em. hankkeiden kehittämistä ja luo uusia kulttuuritapahtumia, -toimintoja ja yksiköitä (vrt. nykyiset Kajaanin runoviikko, Kuhmon kamarimusiikki, Elias Lönnrot-keskus, Eino Leino -talo, Juminkeko) ym.). Keskeinen tavoite on kehittää vahvimille kulttuuritapahtumille ympärivuotista toimintaa. Lähtökohta on, että jo hyvän aseman saavuttaneiden toimintojen vahvistaminen saa aikaan imun, joka hyödyttää koko Kainuun kulttuuritoimintaa ja matkailua.

Hanke tukee edellytysten luomista elokuva-, tv-, teatteri- tanssi-, musiikki-, kirjallisuus- ja sanataide-esitysten toteuttamiselle sekä em. alojen yhteiselle esiintymiselle. Hanke tukee myös nyky- ja perinnekulttuuria ja niiden yhdistelmiä. Hanke kehittää kulttuurimatkailupalveluja ja -tuotteita yhdessä alan yrittäjien kanssa.

Kainuun kulttuuriperinnön tallentaminen ja esilletuominen on tärkeä osa kehitettäessä Kainuun kulttuurin ymmärrystä ja tuotteistamista. *Kainuun Museolla* on esimerkiksi käynnissä investointi- ja kehittämishanke ”*Avain Kainuun kulttuuriperintöön*”. Hankkeen tavoitteina on kehittää paikallista kulttuuriteollisuutta tuottamalla uusia kulttuuriperintösisältöjä ja edistämällä niiden saavutettavuutta uuden teknologian avulla, vahvistaa maakunnallista kulttuuri-identiteettiä nostamalla esiin menneisyyden uusia tulkintoja, siirtää kainuulaista kulttuuriperintöä (kulttuurinen lukutaito) tulevaisuuden toimijoille avaamalla kokoelmat ja museoammattillinen osaaminen eri kohderyhmien käyttöön tietotekniikan avulla. Museon Hankkeessa toteutetaan Kainuun Museoon uusi matkailullisestikin vetovoimainen perusnäyttely ja edellytykset korkeatasoisiin vaihtuviin näyttelyihin sekä Kainuun Museon verkkosisällöt, jotka syventävät perusnäyttelyä, esittelevät museon kokoelmia ja maakunnan kulttuuriperintöä, tarjoavat opetusmateriaalia kouluille, aineistoa viranomaisille sekä vierailukohteita matkailijoille.

2.1. MEDIAKULTTUURI

2.1.1. Audiovisuaalinen mediakulttuuri

Elokuva-, tv- ja radiotuotanto ja peliteollisuus

Elokuva-, tv-, media- ja pelituotannon koulutusta ja tuotantoa kehitetään Kainuussa ammattimaisempaan suuntaan Lapin yliopiston (audiovisuaalisen mediakulttuurin koulutus ja tutkimus), Kajaanin yliopistokeskuksen (IS-Center, netti-radio ja -televisio), Kajaanin ammattikorkeakoulun (pelilaboratorio), Kajaanin elokuvakeskuksen Bio Rexin sekä alan tuotantoyhtiöiden (elokuva- ja pelituotannot) yhteistyönä.

Elokuva- ja mediatoimintojen koordinointi ja kehittäminen sijoitetaan Kajaanin elokuvakeskuksen yhteyteen. Elokuvakeskus hoitaa jo nykyisin mm. elokuvatoiminnan levitystä ja uusien elokuvatuotantojen kehittämistä yhteistyössä elokuvayhtiöiden ja muiden tuotanto-organisaatioiden kanssa.

Elokuvan ja median kehittämisen keskeisiä tavoitteita ovat lisäksi *tv- ja mediatuotannon mahdollistaminen, pelitoiminnan ja -tuotannon kehittäminen, sisältöpalveluiden ja -tuotannon kehittäminen Kajaanin elokuvakeskuksen kautta, levitystoiminta, uusien teknologioiden, koulutuksen ja tutkimuksen, elokuvakomissiotoiminnan, verkostoyhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön kehittäminen*. Kainuun elokuvakomissiotoiminta tulee niin ikään sijoittaa elokuvakeskuksen yhteyteen.

Tutkittavana on ollut lisäksi elokuvien tuotannon rahoituspohjan laajentaminen ja tuottaminen *Pohjoisen elokuva- ja mediakeskuksen POEM*:in koordinoinnin kautta. Lisäksi tavoitteena on

uusien teknologioiden kehittäminen (3D esitys- ja tuotantoympäristöt, digitaalisen esitystekniikan liiketoimintamallit, Ristijärven yhteisöstudio, Vuokatin Snowpoliksen audiovisuaalisen median teknologiainvestoinnit). Sen johdosta, että POEM:in kehittäminen on uudessa vaiheessa, tulisi Kainuun elokuvatuen suuntautua ensi sijassa Kainuun toimintojen ja elokuvatuotannon suoraan vahvistamiseen. Elokuvakeskukseen tulee voida palkata henkilökuntaa, joka voisi kattavasti hoitaa monipuoliset elokuvatoiminnan tehtävät.

Lapin yliopiston ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun yhteistyönä jälkimmäiseen on synnytetty *Pohjoisen kulttuuri-instituutti*, johon perustetaan *alueellisen elokuvatoiminnan professuuri*. Tämän toimialueena on koko Pohjoinen ja Itäinen Suomi. Pohjoisen kulttuuri-instituutti on kulttuurin ja luvien alojen strateginen osaamiskeskus, joka suunnittelee, ohjaa ja toteuttaa kulttuurin koulutusta, tutkimusta ja kehitystyötä. Kulttuuri-instituutin linjauksissa Kainuun rooli elokuvakoulutuksen ja -tuotannon alueena on otettu vahvasti huomioon.

Kainuun, Kuusamon ja Oulun (POEM) toimijat ovat tutustuneet elokuvatuotantoon Norrbottenissa Ruotsissa ja Tromssassa Norjassa. Yhteistyön tuloksena on kiteytetty tavoite, että elokuvatuotantoja pyritään yhteispohjoismaisesti koordinoimaan, rahoitusta selvittämään ja tuotantoja toteuttamaan yhteistyössä. Ruotsin ja Norjan esimerkit osoittavat, että alueellistamalla elokuvatoimintaa voidaan saada aikaan merkittäviä tuotantoja. Suomessa tällainen kehitys on vasta alussa.

Ohjaaja-tuottaja *Hannu Kahakorpi* on suunnitellut Kainuussa toteutettavaksi *Kotikylä-televisiosarjaa*. Kahakorven suunnittelupöydällä on osin dokumenttiaineistoon perustuva elokuva Snellmanista sekä työnimellä *Kansakunnan etsijät* televisiosarja *Lönnrotista, Snellmanista ja Runebergistä*. Kainuuseen on lisäksi suunnitteilla useita pitkän elokuvan tuotantoja, joista mainittakoon *Havukka-ahon ajattelija, Nuori Elias Lönnrot ja karhumytologiaan perustuva seikkailuelokuva*.

Medioiden kehittämistä ja käyttöönottoa, kulttuurin ja teknologian vuorovaikutusta, tuotannon ja jakelun kehittämistä tehostetaan ja kehitetään jakelujärjestelmiä elokuva-, peli- ja muussa mediatuotannossa (teatterit, televisio, radio, CD:t, DVD:t, internet ja satelliittikanava).

Tärkeälle sijalle asettuu yhteistyö *Radio Kajauksen* kanssa. Radio voisi toimia kahdessa roolissa: 1. hankekokonaisuuden yhtenä tiedottajana ja mainosvälineenä ja 2. yhtenä av-mediakulttuurin toimijana ja yhteistyökumppanina ja tuotosten radioijana.

Kainuun kulttuurituotannon kehittämishanke on luonut teknisen perustan radion ja television nettilähetystoiminnalle. *Nettitelevisio- ja nettiradiotoiminta* (Radio ja Televisio Mehiläinen) pyritään käynnistämään. Toiminta sisältöjen kehittämisestä on keskusteltu mm. *venäläisten maahanmuuttajien ja Etnika Ry:n kanssa*. Tuotannon aloittaminen mahdollistaisi vähemmistökuultuurien esillepääsyn mediassa.

2.1.2. Visuaalinen kulttuuri

Kuvataide, valokuvataide, visuaalinen suunnittelu

Kuvataiteen osalta pyritään tukemaan apurahatuen kehittämistä sekä työskentely- ja näyttelytilojen aikaansaamista. Lisäksi tuetaan kuvataiteilijoiden yrittäjyys-, liiketoiminta- ja markkinointivalmiuksia lisäämistä mm. koulutuksen avulla (vrt. ammatillinen yrittäjäkoulutus ja maisteriohjelmat). Kajaanin taidemuseon ja kuvataidegallerioiden toimintaa pyritään kehittämään (vrt. Into-galleria, Kasso Halosen taidetalo, Juminkeon näyttelytila). Tutkitaan mahdollisuuksia sijoittaa visuaalisten taiteiden järjestö- ja galleriatoimintaa Rajavartioston vapautuviin tiloihin Kajaanissa.

Valokuvauksen osalta kehitetään toimintaympäristöjä, näyttely- ja esitystiloihin. Luontokuvauksen roolia Kainuun luontokohteiden promovoiminnassa edistetään, valokuvaajien yrittäjyys-, liiketalous- ja markkinointivalmiuksia lisätään (ammatillinen yrittäjäkoulutus ja maisteriohjelmat).

Visuaalisen suunnittelun, mainonnan ja muun grafiikan roolia kulttuuriyrittäjyyden ja -matkailun promovoiminnassa edistetään. Graafista suunnittelua tarjoavien yritysten palvelutoimintaa kehitetään kulttuuri- ja matkailun yritysten toiminnan sisällöntuotannon ymmärryksen lisäämiseksi (ammatillinen yrittäjäkoulutus ja maisteriohjelmat).

2.2. KIRJALLINEN KULTTUURI

2.2.1. Kirjallisuus ja sanataide

Kainuussa toimii valtakunnallisestikin merkittäviä kirjailijajärjestöjä, joiden elämäntyön ja kirjallisuuden tuotteistamiseen on hyvät edellytykset (Elias Lönnrot -seura, Kainuun Eino Leino -seura, Ilmari Kianto -seura, Veikko Huovinen -seura ja Isa Asp -seura). Kirjailijajärjestöjen toiminnan kautta tai heidän elämäntyönsä innoittamana on syntynyt myös heidän edustamaansa kulttuuria ja kulttuuriperinnettä edustavia yksiköitä, mm. Kajaanin yliopistokeskuksen *Lönnrot-instituutti*, *Juminkeko-säätiö*, *Kalevala-Spirit / Kalevala-kylä*, *Elias Lönnrot -keskus*, *Eino Leino-talo*, *Karhulanvaara (Ilmari Kianto)*, *Isa Aspin kotitalo*, *Raija Orasen kotitalo*. Myös kirjailijoiden asuinpaikkojen, reittien ja matkojen yhteyteen liittyy kulttuuri- ja luontokohteita, jotka ovat matkailullisesti merkittäviä. Kirjailijajärjestöjen yhteistyön kehittäminen edistää kulttuurin harrastusta ja ammattimaista toimintaa. Kainuun kirjailijoista laaditaan ”*Kainuun kirjallinen kierros*” -esite.

Kainuun merkittävin vuotuinen alan tapahtuma on *Kajaanin Runoviikko*, jonka ohjelmistossa yhdistyvät kirjallisuus, runous ja sanataide, tanssi ja musiikki, kansanperinne ja nykykulttuuri. Tavoitteena on tapahtuman kehittäminen siten, että sen osia voidaan toteuttaa myös muina vuodenaikoina kuin kesällä. Runoviikon toimintaedellytykset tulee turvata, taloudellista pohjaa tulee laajentaa ja toimintaa vakinaistaa.

Kainuun tarinat ovat merkittävä osa maakunnan kulttuuriperinnettä. Tärkeä osahanke tällä alueella on läänintaiteilija Satu Hiltusen suunnittelema *Kainuun tarinakartta*.

2.2.2. Tieteellinen kirjoittaminen, journalismi ja käsikirjoittaminen

Kajaanin yliopistokeskuksen Lönnrot-instituutin ja opettajankoulutusyksikön tutkijat ovat tuottaneet merkittävää kirjallisuutta Kainuun ja Vienan-karjalan kulttuuriperinteestä, kulttuurista ja luonnosta. Tieteellisen kirjoittamisen roolia osana opettajankoulutusta sekä kulttuurialojen maisterikoulutusta tulee tehostaa. *Kulttuuriperinteen tutkimustoiminnan, tieteellisen kirjoittamisen ja journalismin* edellytyksiä tulee parantaa. Kainuun kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin esittely sanoma- ja aikakauslehdissä sekä tieteellisissä julkaisuissa on ensiarvoisen tärkeää. *Elokuvien käsikirjoittamista* on jo opetettu Taiteen ja kulttuurin senioriakatemiassa. Käsikirjoittaminen liittyy niin elokuvien, tv-ohjelmien, teatteri- ja oopperaesitysten kuin musiikkiesitysten toteuttamiseen.

2.2.3. Kirjallisuuden ja runouden tuotteistaminen

Kainuun suurten kirjailijoiden – Elias Lönnrotin, Eino Leinon, Ilmari Kiannon, Veikko Huovisen ja Isa Aspin oma elämä ja työ ovat olleet merkittäviä koko kansallisen kulttuurin kannalta. Ko. henkilöihin ja heidän tuotantoon liittyvä tutkimustyö voi ammentaa pohjattomasti heidän elämästään ja kirjallisesta tuotannostaan. Näiden merkkihenkilöiden elämää ja työtä voidaan tuotteistaa *elokuvina, tv-ohjelmoina, kuunnelmina, musiikki-, teatteri- ja tanssiesityksinä* jne. Mahdollisuus käyttää uusia tapoja ja keinoja tulkintaan käyttämällä kiehtoo suuresti etenkin nuoria. Elias Lönnrot -seuralle on jo vuosia sitten tehty esitys mm. Kalevalan esittämisestä rap-musiikin avulla ja Kajaanin kaupunginteatterin kanssa on keskusteltu mm. Kalevala-rockopperan tuottamisesta. Uusilla tulkinnoilla voidaan laajentaa kirjallisuuden harrastusta ja ymmärrystä. Erilaisissa kulttuuriesityksissä voivat yhdistyä monella tavalla taiteilijoiden ja kulttuurintuottajien osaamisalat.

Elias Lönnrot -seura ja Kainuun lausijat ja Kainuun kulttuuritoimijat toteuttavat vuosittain *Kainuun murretaiturikisan*, joka toteutetaan vuonna 2009 Puolangalla Kajaanin Runoviikon aikana. Murteella puhumisen harrastus on lisääntynyt siinä määrin, että mm. Puolangalla, Suomussalmella ja Taivalkoskella järjestetään lisäksi *murretilailaisuudet*. Murretilaisuuksien avulla pyritään voimistamaan osaltaan maakuntahenkeä ja -identiteettiä.

2.3. ESITTÄVÄ KULTTUURI

2.3.1. Teatteri ja tanssi

Kainuun teatteritoiminta on valtakunnallisesti merkittävää. Keskeisiä toimijoita ovat *Kajaanin kaupunginteatteri*, kokeellinen teatterin, tanssin ja musiikin kehittäjä *G-voima*, *Nuori teatteri*, *Kajaanin harrastajateatteri* ja Suomussalmen *Retikka*. Tanssin alueella Kainuussa toimii kaksi kansainvälisesti tasokasta tanssiryhmää, *Kainuun tanssijat* ja *Routa Company*. Kajaanin harrastajateatterin, G-Voiman ja Roudan toimitilat ovat nykyisin osin tarkoitukseen soveltumattomia ja ahtaita. Lisäksi epävarmuus vuokrasopimuksen jatkosta on haittana. Edullisinta olisi ko. toimintojen sijoittaminen Kajaanin ydinkeskustaan.

Teatteri- ja tanssitoimijoiden yhteistyönä pyritään toteuttamaan *Kainuun teatterin ja tanssin kehittämishanke*, jossa on kaksi osatoteuttajaa, Kajaanin kaupunginteatteri ja Tampereen yliopiston Tutkivan teatterityön keskus. Hanke liittyy mm. seuraaviin projektikonaisuuksiin *YLOS-Ammatti-teattereiden yleisötyön kehittäminen* (Tutkivan teatterityön keskuksen hankkeet), *YTIMESSÄ- hanke, joka jatkaa Kainuussa toimivan YDIN-hankkeen käynnistämiä hyviä toimintamalleja*. Hanketta on rahoitettu yhteistyössä Suomen Kulttuurirahaston MYRSKY -hankkeen ja Kainuun maakunta -kuntayhtymän toimesta, *Routa Companyn* toiminta Kainuussa. Hanke linkittyy myös mm. seuraaviin erillishankkeisiin: *JOUSI-hanke* (Suomussalmi), joka on Kiannan Voima ry:n hallinnoima hanke ja on suunnattu pitkäaikaistyöttömille ja työttömille nuorille, *Teatteriseitsikko-yhteistyö Itä-Suomen alueella* (seitsemän VOS-teatteria: Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kuopion, Mikkelin, Savonlinnan ja Varkauden ammattiteatterit).

2.3.2. Musiikki

Musiikin alalla Kainuun merkittävin ja kansainvälisesti tunnetuin tapahtuma on *Kuhmon kamarimusiikki*, jonka rinnalle on kehittynyt kansanmusiikkitapahtuma *Sommelo* sekä mm. nuorten nykymusiikkiin liittyviä tapahtumia. Kajaanissa on perinteisesti toteutettu *Jazz-kevät* -tapahtuma ja uutena *Kainuu soi* -tapahtuma. *Manamansalossa* toteutetaan Saaripäivien yhteydessä oma *musiikkifestivaali*, *Kassu Halosen taidetalon yhteyteen synnytetään korkean tason kansainväliset mitat täyttävä äänitysstudio*. Kajaanissa jatketaan perinteikkään *Jazz-kevään* ja uuden *Kainuun soi* -tapahtuman toteuttamista. Ristijärvellä kehitetään vuotuista *Veisuu-vestivaalia*. Kainuussa toimii useita laulukuoroja, orkestereita ja yhtyeitä, joiden toimintaa ja yhteistyötä pyritään kehittämään.

Musiikin alalle luodaan laaja kehittämishanke, joka tähtää *musiikin osaamiskeskuksen synnyttämiseen Kuhmoon*. Hanke jakautuu kolmeen osaan: 1. Kainuun musiikin kehittämiseen, 2. kamari- ja muun taidemusiikin kehittämiseen sekä 3. kansanmusiikin kehittämiseen. Musiikin koulutuksen kehittäminen on tärkeä pitkän tähtäyksen kehittämisen kannalta. Kainuussa on kaksi korkeatasoista musiikkiopistoa – Kajaanissa ja Kuhmossa. Kuhmon musiikkiklusteria tulee tukea synnyttämällä myös musiikkilukiokoulutus sekä tukemalla taiteen perusopetusta.

Erityisesti painotetaan sitä, että itämerensuomaisen kulttuurialueen arvokkaimmiksi, kulttuurisia merkityksiä kantaviksi ja uusintaviksi aarteiksi koetut kansanmusiikin lajit, kuten runolaulu, vanhakantaiset kertovan rekilaulun muodot, itkuvirret ja vienankarjalaiset joiut ovat Itä-Suomen ja Karjalan raja-alueiden perinnettä, jonka tutkimusta on luontevinta harjoittaa alueen sisälle sijoittuvasta, omalla alallaan erityistä asiantuntemusta omaavasta toimintayksiköstä käsin. Perustettavan *Runolaulu-Akatemian* yksi toimintamuoto on kansanmusiikkijuhla *Sommelo*, jota kehitetään kulttuurimatkailun vetovoimatekijäksi.

Tuetaan *Kuhmon Virtuusin*, *Rääkkylän*, *Ikaalisten Sata-Häme soi* ja *Kaustisten kansanmusiikkifestivaalin* välille syntyvää yhteistyöverkostoa sisällöllisen kehittämisen, kulttuuriyrittäjyyden ja -matkailun näkökulmasta.

2.3.3. Yhteistyö teatterin, tanssin ja musiikin aloilla

Esittävän kulttuurin osalta on jo mahdollista esittää mm. ooppera-, teatteri- ja tanssiesityksiä digitaalisen esittämisen kautta elokuvateattereissa tai yksityisten henkilöiden tietokoneiden kautta samanaikaisesti eri puolilla maailmaa. Kokemukset osoittavat, että ko. esitykset lisäävät mielenkiintoa mennä myös paikalle itse esityksiin, mikä lisää esitysten myyntiä ja matkailutuloja.

Yhteistyötä ja ympärivuotisuutta kehittämällä teatterin, tanssin, musiikin ja sanataiteen alueilla voidaan luoda uusia synergia ratkaisuja, tuotantoja ja matkailun kannalta tärkeitä esityksiä. Dokumentoimalla tuotantoja ja esityksiä voidaan niitä esitellä esimerkiksi Kainuun kulttuuriportaalissa, joka on tutkittavissa myös ulkomailla.

2.4. YMPÄRISTÖ- JA ESINEKULTTUURI

2.4.1. Ympäristökulttuuri

*Kainuun ympäristökeskus on laatinut ansiokkaan selvityksen kahdeksan Kainuun kunnan arvokkaista kulttuuri- ja luontokohteista. Olisi ensiarvoisen tärkeää selvittää mahdollisuudet tuntuvaan rahoitukseen kohteiden rakennuskannan korjausrakentamiseksi ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennettujen ympäristöjen ja luontokohteiden kunnostamiseksi ja ympäristörakentamiseksi. Tämä olisi ensisijaisesti ympäristöministeriön ja Kainuun ympäristökeskuksen toimenpiteiden ja rahoituksen piiriin kuuluva. Kulttuurisesti ja matkailun kannalta korostetun tärkeä ja kiinnostava korjaus- ja ympäristörakentamishanke olisi *Suomussalmen ja Kuhmon vienankarjalaisten kylien kunnostaminen ja elvyttäminen.**

2.4.2. Tuotekehitys ja muotoilu

Kainuun tuotekehitystä ja muotoilua varten tulisi perustaa tuotekehityshanke. Hankkeeseen kootaan *verkostopohjaisesti Kainuun keskeiset tuotekehityksen ja muotoilun toimijat ja käyttäjät: kunnat, yritykset, oppilaitokset, järjestöt, rahoittajat ja tukiorganisaatiot sekä ulkopuoliset asiantuntijaorganisaatiot ja asiantuntijat (mm. Woodpolis, Snowpolis, Seniorpolis, Measurepolis ym.).* Hankkeen avulla luodaan *edellytykset* toimintaympäristöjen (sisä- ja ulkotilat), kalusteiden, apuvälineiden, tuotteiden sekä tekstiilien ja vaatteiden tuotekehitykseen suunnitteluun ja valmistukseen.

Kiven hyödyntämisessä tulisi tukea Kainuun Edun käynnistämään kivialan jalostusprojektia käynnistämällä Oulun yliopiston arkkitehtiosaston, Lapin yliopiston teollisen muotoilun yksikön ja Kajaanin yliopistokeskuksen, Suomen kivikeskuksen, Kiviteollisuusliiton ja alan yrittäjien yhteistyönä *kivialan koulutus-, tutkimus- ja tuotekehitysprojekti.*

2.4.3. Taideteollinen muotoilu ja käsityö

Perinteisen Kainuun käsityön ja taidekäsityön tulee suuntautua kainuulaiseen kulttuuriperinteeseen ja pohjoisiin olosuhteisiin nojaavan korkeatasoisen taide- ja perinnekäsityötuotteiston suunnitteluun, valmistamiseen ja markkinointiin.

Useimmat käsityöyrittäjät ovat ammatinharjoittajia, joille on ominaista toiminnan pieni volyymi, suoramyynnin kautta tapahtuva myynti- ja markkinointi, vähäinen riskinotto sekä toiminnan itsenäisyys. Toinen tapa on verkottua muiden käsityöläisten kanssa ja järjestää yhdessä myynti ja markkinointi. Kolmas tapa on tuottajakonsepti, jossa erillinen tuottaja kokoaa osajat yhteen, suunnittelee heidän kanssaan tuotteet ja hoitaa markkinoinnin ja jakelun. Neljäs tapa on toimia alihankkijana jollekin suuremmalle valmistajalle tai suunnittelutoimistolle. Kaikkia näitä työllistymistietoja tulee tukea ja etsiä niille ominaisia toimintamalleja.

Kasvava matkailuteollisuus on yksi toiminnan alue, jota käsityö ja muotoilu laajemminkin voi tukea. Käsityöllä on oma merkityksensä myös maaseudun pk-yritystoiminnan kehittämisessä ja ratkaisujen etsimisessä meneillään olevaan rakennemuutokseen. Alan erityispiirteet huomioiva yrityshautomo- ja tuottamatoimintaa kehitetään hyödyntäen maakunnassa jo olemassa olevat kokemukset. Tavoitteena tulee olla yhdistää käsi- ja taideteollinen piensarjatuotanto alueilla muuhun elinkeinotoimintaan.

Taidekäsityön alueella pyritään luomaan designin avulla tuotteita, jotka perustuvat toisaalta modernisoituun kainuulaiseen, itäsuomalaiseen, pohjoiseen ”arktiseen” mallistoon. Esimerkiksi tekstiilien ja vaatetuksen alueella voidaan mukailla perinteisiä aihepiirejä, koristeaiheita, mutta samalla luoda uusia tuotetyyppejä (puvut, housut, mekot, hameet, liivit, jalkineet, käsineet, päähineet). Useat käsityöalat ovat materiaalipohjaisia – materiaaleja ovat mm. puu, metalli, jalokivi, kivi, luu, nahka, keramiikka jne.

2.4.4. Verkostoituminen ja yhteistyö

Verkostoitumisen avulla tuetaan tuotekehitys- ja muotoiluosaamisen, teknologian ja innovaatioiden sekä design managementin välittymistä verkoston kaikkiin osiin. Tulee tavoitella koulutuksen (yliopistollinen ja ammattikorkeakouluopetus ja -tutkimus, toisen asteen ammatillinen koulutus), yritysten, kuntien, järjestöjen, asiantuntijaorganisaatioiden ja asiantuntijoiden sekä rahoittajien ja tukijorganisaatioiden tiivistä yhteistyöverkkoa, jonka avulla edistetään suoraan tuotekehitystä ja muotoilua käyttäviä yrityksiä ja *Kainuussa tapahtuvaa tuotteiden valmistusta ja työllisyyttä sekä välillisesti muuta elinkeinotoimintaa ja matkailua.*

3. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

3.1. POHJOINEN ULOTTUVUUS JA KAJAANI-PROSESSI

Kansainvälisen kulttuurin ja kulttuuriyrittäjyyden yhteistyön lisääminen Euroopan pohjoisen ulottuvuuden alueella Suomen, Venäjän ja EU:n yliopistojen välillä on muodostunut keskeiseksi tehtäväksi Kainuun kulttuurituotannon kehittämishankkeessa. Toiminnan piiriin kootaan ja siinä hyödynnetään kulttuurituotantoon, -yrittäjyyteen ja -matkailuun liittyvää tutkimus-, liiketoiminta- ja markkinointiosaamista sekä kulttuurialan EU- ja Venäjä-osaamista.

Kansainvälistymistä edistetään yhtäältä koulutuksen ja toisaalta julkisen vallan kulttuurivientiponnistusten sekä yritysten ja kulttuuritoimijoiden omaehtoisen kansainvälistymispyrkimysten kautta.

Keskeisellä sijalla on *EU:n ja Venäjän sopima kulttuuriyhteistyötä kehittävä ns. Kajaani-prosessi*, joka on käynnistetty kahdessa Kajaanin Kaukametsässä pidetyssä EU:n ja Venäjän kulttuurikonferenssissa. Tähän liittyy mm. *yliopistojen pohjoisen ulottuvuuden yhteistyö* (Suomesta mm. Kajaanin yliopistokeskus, Lapin yliopisto ja Joensuun yliopisto).

Opetusministeriön on antanut hankkeelle toimeksiannon selvittää kulttuurialan EU- ja Venäjä-osaamista ja Kajaani-prosessia osana kulttuurituotannon kehittämishanketta. Lähtökohtana ovat Northern Dimension and Culture -konferenssissa Kajaanin Kaukametsässä 8.-9.10.2007 linjatut tavoitteet. Tämän kansainvälisen selvitystyön keskeisiä asiakirjoja ovat olleet mm. dosentti Ilkka Huovion Opetusministerille laatima Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin selvitys (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:24) sekä professori Jorma Rantasen Opetusministeriölle laatima selvitysmiesraportti Kajaanin alueen korkeakoulujen tutkimus-, koulutus- ja kehittämistyön rakenteellisesta ja toiminnallisesta tehostamisesta (2008).

Kajaanin yliopistokeskuksen yhteyteen on esitetty siirrettäväksi osia *Venäjän ja Itä-Euroopan instituutista*. Lisäksi on tehty *Luoteis-Venäjä-instituutin ja Kulttuurituotannon kehittämisyksikön*

perustamista koskevat esitykset. Tulisi myös tutkia, voitaisiinko Kajaaniin perustaa *Euroopan Unionin ja Venäjän Instituutti* Kajaani-prosessin valmistelun pohjalta.

3.1. KAINUUN MAAKUNNAN KANSAINVÄLISTYMISTAVOITTEET

Kainuun kansainvälistämisstrategian lähtökohtia kuvataan seuraavasti: ”Osana Euroopan unionia Kainuun aluekehittämisen tehtäviin kuuluu maakunnan osaamisen kehittäminen EU-tasolla. Lisäksi Venäjän läheisyys tuo oman lisävärinsä kainuulaisen aluekehitystyön käytäntöihin. Kainuun kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on tukea maakunnan suotuisaa kehitystä ja osallistua maakuntaohjelmassa esille nostettujen kehitystavoitteiden toteutukseen. Kansainvälisyys tarkoittaa käytännön tasolla maakunnan tunnettuuden nostamista, osaamistason kohottamista ja maakunnan kaupan arvon kasvua.”

”Kainuussa kansainvälisyys merkitsee paitsi maakunnan kilpailukyvyn lisäämistä myös aktiivista ja avointa suhtautumista muihin kulttuureihin ja kansallisuuksiin sekä nuorten ja ikäihmisten huomioimista alueella tehtävässä päätöksenteossa. Monikulttuurisuus on voimavara, jonka merkitys maakunnan kansainvälistymiselle ja ulospäin suuntautuneelle kehitykselle tulee kasvamaan lähivuosina. Maakunnan kansainvälistymisen puitteet luo kansainvälinen toimijaverkosto, alueen innovatiivinen yhteistyöverkosto ja käytännön hanketoiminta. Lukuisat kansainväliset kehittämis- ja jatkokoulutushankkeet muodostavat pohjan, jolle Kainuun tulevaisuus omalta osaltaan rakentuu. Rahoituskanavan ja tukitoiminnon löytäminen hyvän idean ja suunnitelman eteenpäin viemiseen on Kainuussa turvattu monelta taholta.”

”Kansainvälisen aluekehittämistyön tueksi Kainuulle laaditaan sen vahvuuksiin, yhteistyösuhteisiin ja tavoitteisiin pohjautuva kansainvälistymisohjelma. Tavoitteena on toimijoiden ja rajallisten resurssien kokoaminen tulevaisuuden rakentamiseen ja Kainuun painoarvon lisäämiseen kansainvälisessä yhteisössä. Kainuun maakunnallista kompetenssia nostavat kansainvälisen toiminnan painopisteet ovat: 1. yksilötason kansainvälisyysvalmiuksien kehittäminen, 2. yritysten kansainvälistymisen edistäminen, 3. tukitoimintojen ja -organisaatioiden kansainvälistäminen ja 4. toimintaympäristöön vaikuttaminen.”

3.2. KANSAINVÄLISET MAISTERIOHJELMAT

Tärkeitä kansainvälisyysinstrumentteja ovat käynnistyvät maisteriohjelmat - *European Master in Arts, Culture and International Management Programme* ja *Kulttuuriyrittäjyyden kansainvälinen maisteriohjelma*, joissa on mukana seitsemän yliopistoa kuudesta EU-maasta (Lapin yliopisto ja Kajaanin yliopistokeskus, Haute Ecole ISC de Saint Louis, Bryssel, Belgia, Universidade Nova de Lisboa, Lissabon, Portugali, Université de Metz, Metz, Ranska, University of Athens, Ateena, Kreikka, University of Economics, Katowice, Puola, Academy of Fine Arts, Katowice, Puola) sekä Luoteis-Venäjän yliopistoja (mm. Petroskoin valtiollinen yliopisto, Pomorin yliopisto).

3.3. KULTTUURITOIMIJOIDEN KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Lukuisat Kainuussa toimivat koulutusyksiköt, kulttuurilaitokset, -yritykset, -järjestöt, -tapahtumat ja -hankkeet sekä kulttuurintuottajat ja yksittäiset taiteilijat ovat luoneet pitkäjänteisiä kansainvälisiä yhteyksiä, joiden kokoaminen ja hyödyntäminen yhteistyössä tehostaisi kansainvälistämistavoitteita.

4. TOIMINTAYMPÄRISTÖJEN KEHITTÄMINEN

4.1. VERKOSTOJEN KEHITTÄMINEN

Tavoitteena on tiivistää kulttuuritoimijoiden keskinäistä yhteydenpitoa tiedon ja osaamisen keskinäiseksi välittämiseksi, yhteistyötyösynergian saavuttamiseksi, uusien ideoiden ja suunnitelmien tuottamiseksi sekä mahdollisten yhteisten hankkeiden toteuttamiseksi. Verkostotoiminnan tueksi tulee laatia suunnitelma *kulttuuritoimijoiden yhteistyön ja yhteydenpidon kehittämisestä*, toteutetaan *yhteisiä tapaamisia ja seminaareja* Kainuun eri kunnissa, perustetaan

kulttuuritoimijoiden neuvottelukunta, jossa on tasapuolinen alueellinen edustus. Lähtökohtana on kuitenkin kevyt ja joustava organisaatio. Lisäksi toteutetaan *vuoropuhelua valtaväestön ja maahanmuuttajien välillä*.

Verkostoon voivat kuulua mm. korkea-asteen koulutus ja -tutkimus (Kajaanin yliopistokeskus, Lapin yliopisto (yliopistokeskuksen konsortiosopimuksen perusteella) ja Kajaanin ammattikorkeakoulu), toisen asteen ammatillinen ja yleissivistävä koulutus, muu koulutus, kulttuuri- ja matkailuyritykset, taiteen ja kulttuurin tuottajat, media-, teatteri-, tanssi-, musiikki- ja sanataideryhmät, tuottajat ja taiteilijat, kulttuurijärjestöt, kulttuuritapahtumat, kulttuurilaitokset ja erilliset kulttuurihankkeet.

Em. tahojen verkosto voisi synnyttää *Kainuun kulttuuritoimijoiden palvelukeskuksen*, joka voisi hallinnoida mm. kulttuurihankkeita ja tukea monin eri tavoin toimijoita. Kainuun taide- ja kulttuurijärjestöjen sekä keskeisten kulttuuritoimijoiden kesken voidaan synnyttää myös yhteinen *kulttuurijärjestö*, joka edistää keskinäistä yhteistyötä ja toimii samalla tarvittaessa kulttuuritoimialan edustajana - milloin siitä yhteisesti sovitaan.

Kainuussa pyritään toteuttamaan vuotuinen *Kainuun kulttuurifoorumi*. Vuonna 2009 foorumi järjestetään Kuhmossa. Foorumissa linjataan kulttuuritoimijoita kiinnostavia laaja-alaisia taiteen ja kulttuurin kehittämiskysymyksiä.

Valmisteltavana oleva *Kainuun kulttuuriportaali* (www.kulttuurikainuu.fi) tarjoaa työkalun, yhteisen osoitteen, jonka kautta kulttuuria, yrittäjyyttä ja matkailua voidaan esitellä ja jonka avulla kainuulaiset taiteilijat, taidelaitokset, yrittäjät, viranomaiset, asukkaat ja kuntien päättäjät voivat keskustella ja yhdessä tukea kulttuuria ja tehdä siitä koko maakunnan ponnistusten ja mielenkiinnon kohteen.

4.2. ASiantuntijuuden kehittäminen

Luovien alojen kulttuurialan *yritysneuvojakoulutusta, julkista ja yksityistä neuvonta- ja kehittämispalvelua* kehitetään. *Ennakointia ja tilastointia* kehitetään yhteistyössä Itä-Suomen korkeakouluyksiköiden kanssa.

Yrittäjyyden ja matkailun kehittämiseksi tehostetaan keskinäisiä yhteyksiä *koulutuksen, kulttuuriyrittäjien ja matkailualan toimijoiden yrityshautomo ja tuottamotoiminnan* sekä *Into-talon* kanssa.

Kulttuuriportaali tarjoaa mahdollisuuden yhdessä sen käyttäjien kanssa ylläpitää reaaliaikaista tiedostoa, joka sisältää ne koulutus- ja tukimahdollisuudet, joita yrittäjät tarvitsevat toiminnassaan. Yhdestä osoitteesta löytyisivät maakunnallisten, valtakunnallisten sekä EU-asiantuntijoiden yhteystiedot.

4.3. Mediateknologisten toiminta ja -oppimisympäristöjen kehittäminen

4.3.1. Studioiden ja laboratorioiden yhteistyön kehittäminen

Toimintaympäristöjen kehittämisessä keskeistä on tuotantojen ja -tuotteiden valmistus, esittäminen ja jakelu sekä etäopetuksen järjestäminen. Kainuussa toimivia audiovisuaalisen mediakulttuurin studioita, laboratorioita ja etäopetusympäristöjä päivitetään ja niiden yhteistyötä kehitetään. Tärkeimpiä yksiköitä ovat *Kajaanin yliopistokeskuksen IS-Center* (tv- ja äänitysstudiot ja etäopetustilat), *Kajaanin ammattikorkeakoulun pelilaboratorio*, *Kuhmon musiikin verkko-opetuksen laboratorio*, *Ristijärven yhteisöstudio* (tv- ja äänitysstudio), *Kajaanin elokuvakeskus* (Bio Rex), *Nettiradio ja televisio Mehiläinen*, jotka toimivat myös monikulttuurisina tuotanto- ja lähetysyksiköinä, *Kainuun kulttuuriportaali* www.kulttuurikainuu.fi.

4.3.2. Jakeluteiden hyödyntäminen

Digitaalinen elokuva- ja pelituotantoa mahdollistavat toiminnan ja jakelun verkkojen kautta. Perinteisten teatteriesitysten, CD- ja DVD-tuotteiden lisäksi internet on jo muodostunut merkittäväksi jakelukanavaksi.

Elokuva ja tv-tuotannon osalta opetusministeriö ja Yleisradio tukevat *pohjoisen ulottuvuuden maiden yhteistä kulttuuri- ja luonto-ohjelmien satelliittikanavaa, joka olisi pohjoismaiden, Baltian maiden ja Venäjän yhteinen hanke.*

4.3.3. Tehokkaiden laajakaistayhteyksien aikaansaaminen

Palvelujen kehitys vie vääjäämättä kohti digitaalista sisällöntuotantoa ja jakelua verkoissa. Tämä asettaa omat vaatimuksensa sisällöntuottajille ja kansalaisten osaamiselle verkkopalveluiden käyttäjinä. Palvelujen tietoverkkoihin siirtymisen trendi on maailmanlaajuinen ja siksi ei siltä voi välttyä yksikään alue, joka haluaa toimia ja kehittyä kilpailukykyisenä.

Tiedonsiirtotekniikoiden kehitysvauhti on nopeaa ja samoin kehittyvät myös tarpeet yhä nopeammille yhteyksille. Kainuussa tulee toteuttaa jo lähitulevaisuudessa koko maakunnan aluetta ja koko väestöä koskettava ja riittävän tehokas laajakaistaratkaisu. Sen tuomat mahdollisuudet ovat valtavat niin elinkeinoelämän, julkisen sektorin palvelujen, yksityisten palvelujen, etätyön ja kansalaistoiminnan osalta.

Tietoverkoissa tuotettavien digitaalisten tuotteiden ja palveluiden tarjonta on kasvanut laajimmaksi alan liiketoiminnan osaksi. Lähitulevaisuudessa jokaisessa kodissa ja työpaikassa on mahdollista käyttää nopeiden tietoverkkojen tarjoamaa nettitelevisiota. Kaksisuuntaisten suorien lähetysten, avulla pienillekin asiakasryhmille tuottaa heidän haluamiaan palveluita. Uusinta tekniikkaa hyödyntäen tarjonta voi tapahtua tarvittaessa useista pisteistä ja nykyistä pienemmillä tuotantokustannuksilla. Pienryhmien lisäksi asiakkaina ovat televisiotoimintaa ja muuta sähköistä jakelua harjoittavat yhtiöt, jotka tarvitsevat tarkoin segmentoituja ohjelmia esimerkiksi dokumentteja, viihdepelejä ja koulutusohjelmia.

4.4. MUU INFRASTRUKTUURI

Kainuussa on merkittäviä kulttuurialan kehittämiseen liittyviä hankkeita, jotka edellyttävät myös toiminnallisen ja ulkoisten puitteiden kehittämistä sekä rakentamista. Näistä mainittakoon mm. seuraavat:

- Tutkitaan mahdollisuudet perustaa *Kainuun kulttuurialan palvelukeskus*, joka koordinoisi ja kehittäisi Kainuun kulttuuritoimintaa ja toimisi joidenkin yhteisten hankkeiden hallinnoijana.
- Kuhmoon rakennetaan Juminkeon yhteyteen *Runonlaulu-Akatemia*.
- Ristijärvelle rakennetaan Taiteen ja kulttuurin senioriakatemiaa varten *Agora-toimintakeskus*. Agoraa tukemaan perustetaan *seniorien taiteilijaresidenssi* Hiisijärvelle.
- *Kassu Halosen taidetalon* yhteyteen Vaalan Manamansaloon pyritään rakentamaan korkean tason kansainväliset mitat täyttävä *äänitysstudio*.
- Kajaanissa kehitetään *Elias Lönnrot -keskusta* Kajaanin Raatihuoneella. Tila toimii myös Elias Lönnrot -seuran tukipisteinä.
- Tuetaan *Eino Leino -talon toimintaympäristön kehittämistä* ja monipuolistamista Paltaniemellä.
- Suomussalmen *Karhulanvaaraan* pyritään saamaan aikaan Kianto-instituutin jatkohanke, johon yhteyteen voitaisiin sijoittaa m. kulttuurialan koulutus-, tutkimus-, yritys- ja matkailualan toimintaa. Tiloihin sijoittuisi myös Ilmari Kianto -seuran toimintaa.
- Puolangalle *Isa Aspin kotitalo* kunnostetaan Isa Asp-seuran käyttöön.

- Hyrynsalmelle pyritään aikaansaamaan *Raija Orasen kirjailijatalo* kunnostamalla kirjailijan entinen kotitalo.

5. TEEMA-ALUEET

Kainuun kulttuurituotannon kehittämishanke esittää kulttuuritoiminnan keskeisiksi kehittämisen teema-alueiksi seuraavia kulttuurialoja, joissa lähtökohtina ja läpäisevinä ovat erilaisin painotuksin Kainuun kulttuuriperintö ja luonto, perinnekulttuuri (mm. Kalevala-teema), kestävä kehitys, tasa-arvo, innovatiivisuus ja kansainvälisyys:

- Kulttuuriyrittäjyys ja -matkailu
- Mediakulttuuri (audiovisuaalinen mediakulttuuri ja visuaalinen kulttuuri)
- Kirjallinen kulttuuri
- Musiikki
- Teatteri ja tanssi
- Ympäristö- ja esinekulttuuri

6. HANKEKOKONAISUUDET JA HANKKEET

Hankekokonaisuudet ja erilliset hankkeet synnytetään teema-alueiden pohjalta teemoja osin yhdistelleen. Kaikkien hankekokonaisuuksien ja hankkeiden välillä - niiltä osin kuin ne ovat käynnissä yhtäaikaaisesti – on yhteistyötä, koska ne niveltävät monin tavoin toisiinsa. Läpäisevät painotukset ovat samat kuin teema-alueissa.

6.1. KULTTUURIYRITTÄJYYDEN JA -MATKAILUN HANKEKOKONAISUUS

6.1.1. Kulttuuriyrittäjyys

6.1.2. Kulttuurimatkailu

6.1.3. Valmennustoiminta

6.1.4. Hautomo- ja tuottamotoiminta

Hankekokonaisuus sitoo vaikutuspiiriinsä useita taiteen ja kulttuurin aloja ja/tai kehittämishankkeita niiden tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Varsinaista erillistä laajaa kehittämishanketta ei tässä yhteydessä esitetä, vaan pyritään hyödyntämään jo päättyneiden hankkeiden tuloksia sekä vaikuttamaan jo toimivien ja käynnistyvien hankkeiden keskinäiseen yhteistyöhön ja koordinointiin. Hankkeiden yhteyteen ehdotetaan kulttuuri- ja luontomatkojen alalta mm. *Oulujärven seudun kulttuuri- ja luontomatkosten* kehittämistä jo käynnissä olevien hankkeiden rinnalla (*Kapsakka Ky:n ja Kassu Halosen taidetalon* yhteistyö), kulttuuri- ja luontomatkosten ja Lönnrot-matkosten kehittämistä ja elvyttämistä kaikkien Kainuun kuntien osalta sekä *Kajaanin linnan* hyödyntämistä matkailukäyttöön. *Lönnrot- ja Kalevala-teemaan* liittyvä toiminta on vahva mm. Kajaanissa ja Kuhmossa (Kalevala-Spirit, Juminkeko).

6.2. VIESTINTÄKULTTURIN HANKEKOKONAISUUS

6.2.1. Mediakulttuuri

6.2.1.1. Audiovisuaalinen mediakulttuuri

6.2.2.2. Visuaalinen kulttuuri

6.2.2. Kirjallinen kulttuuri

Viestintäkulttuurin hankekokonaisuus käsittää *mediakulttuurin hankkeen ja kirjallisen kulttuurin hankkeen*. Mediakulttuuri sellaisenaan jakautuu kahteen osaan – audiovisuaalisen mediakulttuurin (elokuva-, televisio-, peli- ja radiotuotanto) ja visuaaliseen kulttuuriin (kuvataide ja valokuvaus). Kirjallisen kulttuurin kytkeminen laajempaan viestintäkulttuurin hankekokonaisuuteen on perusteltua mm. sillä, että Kainuun suurten nimien (Lönnrot, Leino, Kianto, Huovinen ja Asp) ja nykykirjailijoiden elämää ja tuotantoa pyritään muokkaamaan elokuviksi, radio- ja tv-ohjelmiksi, teatteri- ja tanssiesityksiksi jne. Tällainen erillisten teema-alueiden yhdistely hankekokonaisuudeksi lähtee siitä, että ne alat, jotka ovat merkittäviä mutta yleensä vähän tukea, pääsevät mahdollisesti paremman rahoituksen piiriin.

6.3. ESITTÄVÄN KULTTUURIN HANKEKOKONAISUUS

6.3.1. Kainuun musiikin kehittämishanke

6.3.2. Kainuun teatterin ja tanssin kehittämishanke

Esittävän kulttuurin piiriin synnytetään kaksi itsenäistä hanketta – Kainuun musiikin kehittämishanke ja Kainuun teatterin ja tanssin kehittämishanke.

6.4. YMPÄRISTÖ- JA ESINEKULTTUURIN HANKEKOKONAISUUS

6.4.1. Ympäristö- ja tuotesuunnittelu

6.4.2. Muotoilu ja tuotekehitys

6.4.3. Taide- ja perinnekäsityö

Ympäristö- ja esinekulttuurin piiriin voidaan synnyttää erillisiä hankkeita ympäristö- ja tuotesuunnittelun, muotoilun ja tuotekehityksen sekä perinne ja taidekäsityön alueille. Näistä taide- ja perinne/taidekäsityö voidaan liittää mm. matkailutoiminnan osaksi.

7. HANKEKOKONAISSUUKSIEN JA ERILLISTEN HANKKEIDEN PRIORISOINTI, AIKATAULU, RAHOITUS JA HALLINNOINTI

Hankekokonaisuuksien, erillisten hankkeiden ja niiden osien tiukkaa priorisointia ja aikataulutusta ei esitetä tässä yhteydessä. Kuitenkin kulttuuriyrittäjyyden ja -matkailun kehittäminen on jo käynnissä useiden erillisten hankkeiden kautta. Niiden osalta tuetaan osapuolten yhteistyötä synergian ja mahdollisimman suuren vaikuttavuuden saavuttamiseksi.

Selvää kuitenkin on, ettei edes kaikkein keskeisimpien hankkeiden rahoitus ole mahdollista yksinomaan normaalin EU-rahoituksen tai muun alueellisen rahoituksen kautta. Kunkin hankekokonaisuuden, hankkeen tai osahankkeen rahoituspohja tutkitaan erikseen. Tavoitteena on, että rahoitus tulisi suurelta osalta rakenne- ja elvytysrahoituksen kautta, mutta myös Kainuun kulttuurirahoituksen ulkopuolelta mm. kansainvälisiltä rahoittajilta (mm. Euroopan Unionin kulttuuriohjelma ja mediaohjelma) ja riskirahoittajilta. Neuvotteluja käydään lisäksi Oulun lääninhallituksen, Kainuun TE-keskuksen, Tekesin, Sitra, Työvoima- ja elinkeinoministeriön (TEM) sekä muiden rahoittajien ja rahastojen kanssa.

Ongelman saattaa muodostaa myös hankekokonaisuuksien tai erillisten hankkeiden mittavuus. Osa kehittämistoimenpiteistä voi lähteä pelkästään parantamalla yhteistyötä synnyttämällä toimivia verkostoja. Lisäksi hanke voi käynnistyä pienellä hankeosiolla ja volyyminä – periaatteella, että ”elefanttikin syödään kilon paloina”.

Jatkotoimenpiteitä varten on tarpeen tehdä ehdotuksia hankkeiden hallinnoinnista. Tärkein toimija kulttuurialan yliopistollisen koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistyön alalla Kainuussa on *Lapin*

yliopisto, jossa kaksi tiedekuntaa – *Matkailun ja liiketoiminnan tiedekunta* sekä *Taiteiden tiedekunta* - ja joka jo nyt valmistelee kulttuuriyrittäjyyden kansainvälisen maisteriohjelman toteuttamista Kainuussa. Lapin yliopisto on ainoa yliopisto maassa, jossa on *matkailualan yliopistollista koulutusta ja tutkimusta*. Lapin yliopisto on mukana Kajaanin yliopistokeskus-konsortiossa. Toinen korkea-asteen toimija on *Kajaanin ammattikorkeakoulu*, jonka *restonomi-, tradenomi- ja pelialan koulutus ja tutkimus* tukevat osaltaan yrittäjyyttä ja matkailua.

Hallinnoinnin osalta tutkitaan myös mahdollisuudet erityisen *Kainuun maakunta -kuntayhtymän alaisen kulttuurialan palvelukeskuksen toteuttamiseksi*.

Hankkeille tarvitaan ohjausryhmät, laaja-alainen tasapuolisesti kulttuuritoimijoita ja alueita edustavat neuvottelukunta sekä alakohtaiset jaostot. Tavoitteena on saada ainakin yksi osahanke käyntiin vuonna 2009.

Opetusministeriön Kulttuurivientiyksikkö asettui 8.4.2008 pidetyssä tapaamisessa tukemaan hankekokonaisuutta kulttuurituotannon kehittämishankkeena, jossa on kulttuurivientiin liittyviä osia.

LIITE 1: KAINUUN KULTTUURITUOTANNON KEHITTÄMISHANKKEEN
SELVITYKSET, TUOTANNOT JA TUOTTEET

LIITE 2: KUVA / KEHITTÄMISEN PERIAATTEET

LIITE 3: KUVA / KEHITTÄMISALUEET

LIITE 4: KUVA / STRATEGIAKARTTA

LIITE 5: KUVA / KULTTUURIN TEEMA-ALUEET

LIITE 6: KUVA / HANKEKOKONAISUUDET JA HANKKEET

LIITE 1: KAINUUN KULTTUURITUOTANNON KEHITTÄMISHANKKEEN SELVITYKSET, TUOTANNOT JA TUOTTEET

A. SELVITYKSET

Hanke on laatinut selvityksiä Kainuun taiteen ja kulttuurin sekä kulttuuriyrittäjyys- ja matkailu-toimialan kehittämistä. Selvitystyö käsittää seuraavat osat:

1. Tiivistelmä

2. Osaamisen kehittäminen

- Koulutus ja tutkimus
- Taiteen ja kulttuurin senioriakatemia
- Kulttuuriyrittäjyys ja -matkailu
- Yritysvalmennus, -hautomo- ja tuottamotoiminta

3. Taiteen ja kulttuurin tuotanto

- Audiovisuaalinen mediakulttuuri (elokuva-, tv-, radio-, pelituotanto ja mediateknologia)
- Visuaalinen kulttuuri (kuvataide ja valokuvataide)
- Kirjallinen kulttuuri (kirjallisuus, runous, tieteellinen kirjoittaminen, journalismi ja käsikirjoittaminen)
- Esittävä kulttuuri (teatteri, tanssi ja musiikki)
- Ympäristö- ja esinekulttuuri (ympäristö- ja tuotesuunnittelu, teollinen muotoilu ja tuotekehitys, taideteollinen muotoilu ja käsityö)

4. Kansainvälinen toiminta

5. Toimintaympäristöjen kehittäminen

B. TUOTANNOT JA TUOTTEET

Selvitystyön aikana on tehty kokeellisesti käytännön esimerkkejä kulttuurin tuotteistamisesta eri osa-alueilla. Tuotteita on tehty yhteistyössä ja tukien niiden Kainuulaisia tekijöitä. Kohteet on valittu edustamaan eri kulttuurimuotoja. Hankkeen jatkuessa kulttuurituotannon kehittämisyksikössä tämä tuotteistus luo pohjaa uusien tuotteistusten tekemiselle ja mahdollisuuksille.

Äänikirjat, sanataide-esitykset

- Eino Leino: Elämäni kuvakirja, Juha Vartiainen
- Eino Leino: Kauneimmat rakkausrunot, Kainuun lausujat
- Elias Lönnrot: Kalevala, Tuulikki Yli-Lonttinen

Videot, elokuvat

- Esittelyvideo: Kainuun kulttuuritoiminnasta, Monimediayhdistys Studio Napa Ry
- Lyhytelokuva: Kalevalainen morsiamen ja sulhasen neuvot, Tuulikki Yli-Lonttinen
- Nuori Lönnrot: synopsis ja suunnitelma elokuvaan
- Kainuun kulttuurifoorumi
- Kainuulainen elokuvakulttuuri
- Peli: PLAY HARD, ohjelma
- Kainuulainen ruokakulttuuri, ohjelma

- Käärmesormus oopperan livetaltiointi Kajaanin Runoviikolla
- Syntyjä syviä -tapahtuman livetaltiointi Kajaanin Runoviikolla
- Kainuun tanssi -ohjelma
- Kainuun teatteri -ohjelma

Musiikkituotannot

- Kulttuuri-Kainuu -esittelyvideon taustamusiikki
- Konsertti, Back From Ireland - Kajaanin kaupungin teatterissa, Kainuun konservatorio (tuottaja: Tapani Komulainen/ KAO Konservatorio)
- Leino-konserttitaltiointi (cd), Kajaanin opettajakoulutusyksikön kuoronjohtaja Pekka Rytkönen
- Duo Elegia: Eino Leino -runojen pohjalta äänilevy
- Rancin: single levytys Kajaanilaiselle orkesterille, äänitys
- Studiosuunnitelma Kajaanin harmonikkakerholle
- Avoin Ikkuna ja virsi-ikkuna levytysten tekninen tuki
- Veisuuvestivaali (Ristijärvi), gospel -konsertin äänentoisto
- Kajaani kaupunginteatterin Vappu-konsertin äänentoisto

Tapahtumat

- Kalevalajuhla, Kaukametsän sali Kajaani 28.2.2008
- Kulttuurifoorumi, Kaukametsän sali Kajaani 15.5.2008
- Kainuu Soi -musiikkifestivaali kainuulaiselle musiikille
- Käärmesormus oopperan tukeminen
- Runoviikon Syntyjä syviä -tilaisuus
- Venäläisen Bolshoj-teatterin esityksen tukeminen Kuhmon Kalevala-kylässä yhteistyössä Kalevala-Spiritin kanssa

Julkaisu

- Kainuun kulttuuriliite Kainuun Sanomien yhteydessä

Media, radio ja tv

- Kulttuuriradio Mehiläinen perustaminen
- Kulttuuritelevisio Mehiläinen perustaminen
- Kuusi suoraa netti-tv-lähetystä Kainuun ammattiopiston kulttuurialan kanssa
- Netti-tv ja -radiolähetysten mahdollistaminen Kainuun (oppilaitosten) käyttöön osoitteessa: www.kulttuurikainuu.fi
- Kainuun Sanomien kanssa maakuntavaalikeskustelun taltiointi

Kehittämisen periaatteet

Esiselvitysvaiheen aikana on valmisteltu kokonaisselvitystä eräiden Kainuun keskeisten kulttuurialojen toimialojen kehittämistarpeista.

Hankkeen taustafokus on kulttuuriyrittäjyyden ja matkailun kehittämisessä.

Kainuun kulttuuriperintö/perinne-kulttuuri ja luonto heijastuvat läpäisyperiaatteella kaikkiin kehittämisen teema-alueisiin.

Tärkeitä kehittämisen lähtökohtia ovat myös kestävä kehitys, tasa-arvo, innovatiivisuus ja kansainvälisyys.

Keskeinen kehittämisen instrumentti on kulttuuritoimijoiden yhteistyö, joka sinänsä luo lisäarvoa.

Taiteen ja kulttuurin edistämisen teema-alueiksi ovat hahmottuneet:

- Perinekkulttuuri
- Kulttuuriyrittäjyys ja -matkailu (yhdistävä teema-alue)
- Mediakulttuuri (av-mediakulttuuri ja visuaalinen kulttuuri)
- Kirjallinen kulttuuri
- Musiikki
- Teatteri ja tanssi
- Ympäristö- ja esinekkulttuuri

Teema-alueista voidaan synnyttää hankekokonaisuuksia tai hankkeita. Tässä yhteydessä näistä on muodostettu laajoja - pyrkimyksenä mahdollisimman suuri vaikuttavuus.

Kehittämisessä voidaan lähteä myös yksittäisen hankkeen erillisestä osasta.

Kehittämisaalueet

Osaamisen kehittäminen

Koulutus ja tutkimus

Yliopistollinen koulutus, tutkimus ja tuotekehitys

Ammattikorkeasteen koulutus

Toisen asteen ammatillinen koulutus

Lukiokoulutus

Taiteen perusopetus

Kulttuuriyrittäjyys ja kulttuurimatkailu

Yrittäjyyden kehittäminen
Kulttuuri- ja matkailuyritykset

Kulttuuri- ja luontokohteet

Yritys hautomo- ja tuottamotoiminta

Taiteen ja kulttuurin tuotanto

Perinekkulttuuri

Kalevala ja Kainuun tarinat
Perinneympäristöt
Perinnetuotteet

Audiovisuaalinen mediakulttuuri

Elokuva-, tv- ja radiotuotanto
Pelituotanto
Mediateknologia

Visuaalinen kulttuuri

Kuvataide
Valokuvaus

Kirjallinen kulttuuri

Kirjallisuus, sanataide ja runous
Journalismi,
Tieteellinen kirjoittaminen

Esittävä kulttuuri

Musiikki
Teatteri ja tanssi

Ympäristö- ja esinekkulttuuri

Ympäristö- ja tuotesuunnittelu
Muotoilu ja tuotekehitys
Käsityö

Kansainvälinen toiminta

Pohjoinen ulottuvuus ja Kajaani-prosessi

Kainuun kulttuuritoiminnan kansainvälistäminen

Kansainvälistämisen instrumentteja

- * Pohjoisen ulottuvuuden yliopistoyhteistyö
- * Venäjän ja Itä-Euroopan Instituutti / koulutus ja tutkimus
- * Luoteis-Venäjä-instituutti
- * EU:n ja Venäjän instituutti

Kansainväliset maisteriohjelmat

Muu kansainvälinen toiminta

Toimintaympäristön kehittäminen

Verkostot

Yhteistyöverkostot ja elimet
Taiteen ja kulttuurin yhteistyöjärjestö
Taiteen ja kulttuurin palvelukeskus

Asiantuntijuuden kehittäminen Neuvojakoulutus, neuvonta- ja kehittämisspalvelu Ennakointi ja tilastointi

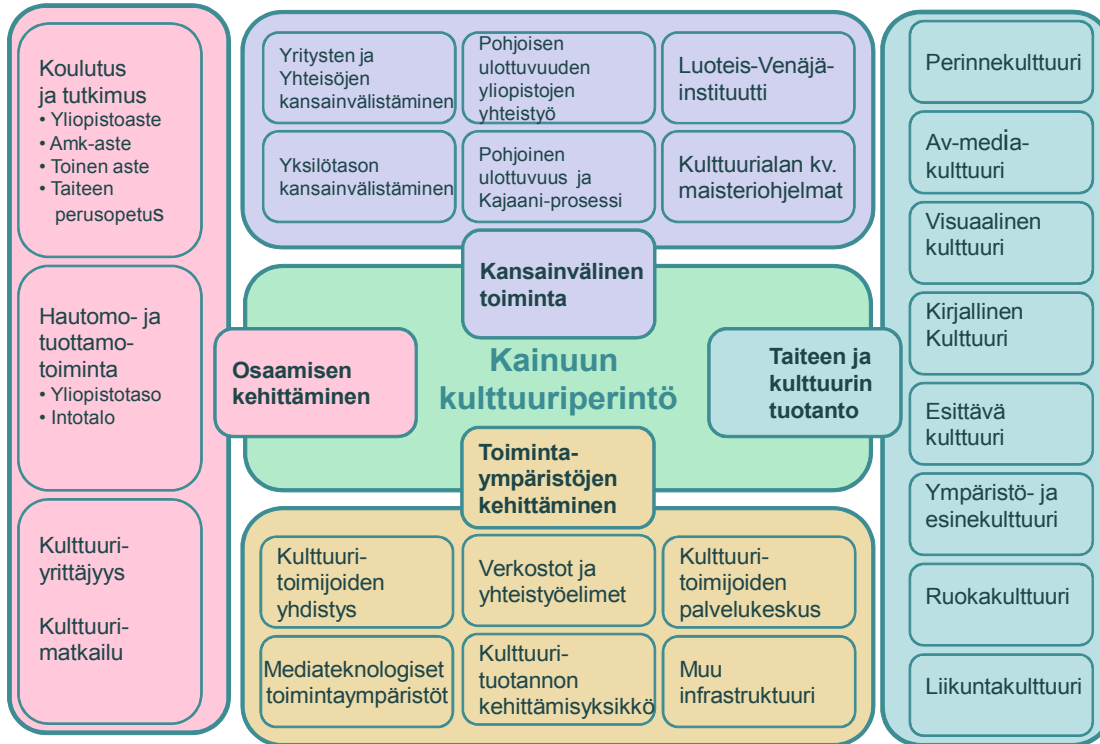
Mediateknologiset toimintaympäristöt

Studiot
Laboratoriot
Mediateknologiset välineet
Portaali
Jakelukanavat

Muu infrastruktuuri

Rakennukset ja toimintaympäristöt

Strategiakartta

Kulttuurin teema-alueet

Hankekokonaisuudet ja hankkeet

